

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félével 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Mind az országgyűlési tudósítások, mind egyebek gyorsabb közölhetése végett testvérpapjaink a közelgő 1848ki január elejétől kezdve négy ízben fognak megjelenni hetenként, t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken mindegyik minden ízben egyegy iven, sürgető ok és körülmény kivántakor meg is toldva. Előfizetési ára Budapesten házhoz küldéssel együtt az eddigi marad, t. i. borítékalanul félesztendőre: 5 pfrt, borítékosan: 6 frt 24 kr. Postán hetenként kétszer küldve mintedig 6 fr. 24 kr. p. négy-szer küldve pedig: 7 frt 12 kr. p. a legfőbb rendeletnél fogva fölemelt postadíj miatt, melly a hetenkinti kétszeri küldésnél a postadíj 24 pkrrel, négy-szeri küldésnél pedig 1 fr. 12 krral határozta magasbittatni fölélesztendőnként. — Előfizetheti helyben a szerkesztőségénél uri-utca 453d. sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén, országszerte a két testvér hazában pedig minden kir. postahivatalnál. Az ausztriai birodalomba 's külföldre kivárató példányokra egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál történhetik a megrendelés. —

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Halálozás. Országgyűlés: a választóírat tanácskozások folytatása a 10, 11, és 12ik kerületi ülésekben annak megállapítása országos rendi ülésben. Országos ülése a főrendeknél nádori elnöklet alatt. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Nógrádmegye közgyűlése.)

Külföld. (Portugália, Franciaország, Olaszország, Schweiz.)

Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Felsőöri Pyrker János László egri atya-érsek, az ausztriai és vaskorona rend első oszt. vitéze, val. belső tit. tanácsos, Heves-Külső-Szolnok t. egyes. megyék örökös főispánja, több tud. társaság közt a magy. akadémiának is tiszt. tagja f. dec. 2án r. 4 órakor jobb világra szenderült életének 76 eszt. Addig is míg hossz-zabb életrajzát adhatnók, csak a vázlatba foglaljuk földi pályája főbb szakaszait: született 1772ben Lángon, 1792ben állott a' czi-sztercei rendbe Lihenfelden Ausztriában, szépesi püspökké lón 1815ban, velenzei patriarkává 1820ban, bel. tit. tan. 1821ben, egri érseké 1827ben, hol nevét örökíté az általa kezdett 's bevégzett nagyszerű székesegyház, kalváriává alakított omladékvár, elhunytáiglan folytatott számos építési 's a város és érseki lakpalota csinosítására fordított díszítések, a nemz. muzeumban pedig ennek ajándékozott nagybecsű képtár Tunisiasza 1820ban, Perlen der heil. Vorzeit (a' sz. hajdan gyöngyei) 1823ban, Rudolphiasza 1824ben láttak napvilágot, egyéb munkái később. A' német irodalom egyiküül tiszteli őt legjelesb eposzköltészeinek. Végkivánata szerint Lihenfeld öleli sírboltjába tetemeit. Mivel elke a' főpapi buzgóságot egész élete folytán párosítá jótékonyssággal, mert az ügyefogyott szegénységnek hatalmas gyámola volt mindenütt és mindenkor, de főleg ez éhínségű idő alatt Egerben, hol tömérdek hálaköny és sobaj kísérendi áldással emlékeztet. Béke a' dicsőült hamvadóra!

ORSZÁGGYŰLÉS.

Xik kerületi ülés Balogh Kornél (Győr-megye követe.) Miután mindenki fel van szólítva, — hogy adná elő nézeteit, ő is, — nehogy a' rendet megzavarja, szólani fog ugyan, hanem lehető legrövidebben. Miután a' válaszfelírás azon kérdés, mellynek megvitatásából fejlődik az országgyűlés típusa, 's ez által felhiva érzem magamat is, ámbár különös szólási viskzeteg annyi jeles előadás után épen nem bánt, követi állásomhoz kötött kötelességem szerint küldöm utasításával merített nézetimet szinte előterjeszteni, — biztosítván a' t. kerületi rdeket, hogy négy nap vitatkozás által már kifárasztott türelmökkel viszszaélni nem kívánván, igyekezni fogok nézetimet lehetőségig összpontosítani. Felfogásom szerint minden kornak meg vannak jellemző irányai, kitünő igényei, ki ezeket meg nem érti, csakhamar elsodortatva általok későn ébred azok korszerű alkalmazhatására; a' jelen kornak tagadhatlan határozott iránya az alkotmányos élet kifejlődése, mi természetesb tehát, mint hogy a' lefolyó tanácskozás is legkivált ezen téren fordul meg. Sokat hallottam, mikint ezek egymással szemközt állanak, egymással karöltve nem járnak, nem járhatnak; hogy ugyanazon egy czélra nem vezethetnek 's több ezekből származtatott következtvény, részemről kénytelen vagyok in thesi szinte megismerni, hogy ezen két tendentia egygyé soha sem lehet, mert Tocqueville szerint is a' szenvedélyek igen, de a' különféle elvekre alapuló ideák soha sem békülhetnek ki, vagy egygyé nem olvadhatnak; azonban még sem kívánám ezzel állítani, hogy ezen két, magában ellenkező tendentia mint két hatalmas tényező azon egy czélra ne szolgálhassanak; mert bárminek is eredményeztetésére reactio kívántatik, ezt mutatja mindennapi tapasztalás, ezt hozza magával valamint az anyagi ügy a' szellemi élet kifejlődésének az örök természet változhatlan törvénye szerint lefolyó kifejlődési processusa, 's így miután itéletem szerint e' két tényező is illy mieműségben tekintve azon egy czél létesítésére igen is összeműködhetik, minden csak attól függ: hogy minő irányban működik több tapintat, minő irányban fejlődik

több erő 's használtatik föl több eszköz; — ha az absolutisticus tendentia bír tulsulyal, természetes törekvésénél fogva elenyészi az alkotmányos tendentiákat, ha súlyegyenben állnak, paralizálják egymást, 's ha az alkotmányos tendentiák erősödnek, ugy azon arányban enyészniök kell az absolutisticus tendentiáknak, 's ebből természetesen következik, hogy azok, kiknek érdekük közvetlen az alkotmányos tendentiák kifejlődése, minden tehetségüket oda fordítsák, hogy az alkotmányos tényező minden kitelhető módon erősíteni igyekezzenek; 's e' szempontból indulva úgy hiszem: hogy ebben pontosul e' táblának fő teendője. Mi az e' végre felhasználható segédeszközökéti, hazánk körünyülálását tekintve ugy látom, hogy a' polgári statusnak szilárd alapokoni kifejlődése, a' népnek nyomasztó állapotábúli kiemeltetése 's egy jobb jövődönök felkarolhatására leendő kiképezetése, a' birtokingadozás megszüntetése 's ezzel egy jobb hitelnek alapítása, az igazság pontosabb kiszolgáltatása, mind megannyi teendő, mellyek által az alkotmányos tendentiák annyira fognak erősödhetni, hogy az absolutisticus tendentiák nemesak tökéletesen paralyálva lesznek, de mint olyasok hatásukra nézve végkép el is enyészendnek; 's azért igénytelen vélekedésem oda járul, hogy a' századok óta hazánk állapotjának bizonyítása szerint igen kevés sikerrel használt gravaminális modorral felhagyni 's miután a' kir. előadások a' nemzetnek ezen szükséges teendőivel nagyobb részben találkoznak, inkább felhagyva minden fájdalmas előterjesztéssel, egyenesen azok tetleges tárgyalásába kellene ereszkedni. Szóló, a' sérelmek fölterjesztését, jelen körülményünk constatirozása végett, nem tartja czélszerűnek. Az 1790: 10. tezikre 's Pest követének azon kérdésére, hogy az 1825ki sérelmi fölterjesztésekre történt e' valami? feleli: hogy igen is történt. — Akkor t. i. a' legzavarosabb állapotban levén az ország, közelről távolról minden sérelem fölterjesztetett 's erre történt is egy resolutio, hogy t. i. illyesmik máskor ne történjenek. Ez idő körülményei azonban nagyon különböznek a' mostaniaktól; mert akkor a' hazának súlyosabb sérelmeiről volt szó, millyenek miatt most nem panaszkodhatunk. Nézete szerint, mindenre az alkalmas pillanatot kell megválasztanunk. Midőn ugymond 10dik Károly elüzetett Franciaországból, 24 óra alatt a' Convent új alkotmányt teremtett, mire Nagy Pál Soprony híres követe igen bölcsen jegyzé meg egykor: hogy alkotványokat lehet ugyan 24 óra alatt teremteni; de nemzeteket nem. Szóló a' pillanat ép e' korszerűségénél fogva nem tartván czélra vezetőnek a' sérelmek fölpanaszlását, pártolván egyébiránt az országgyűlés évenkénti tartását Pesten Baranyával szavaz.

Szmre csányi (Árva) Baranyát pártolja.

Vidos (Vas) Az ismétléseknek barátja nem levén, röviden oda nyilatkozik, hogy az adminisztratori rendszerben sérelmet nem lát. Küldőji ugyanis szóló követnek olly szerencsés állapotban vannak, hogy valamint most is egy igen közszeretettü 's constitutionalis gondolkodásu adminisztratorral bírnak, ugy ez előtt sem volt okuk panaszos hangot emelni akár a' főispánok, akár azok helyetteseik ellen. Azonban a' honti, bihari 's varasdi eseményekben ő is sérelmet lát, 's ez iránti aggodalmát ollykép kívánja kifejezni a' válaszfelírásban, mint azt Pest követe indítványozta, 'stb.

Horváth (Fejér). Hazánkban főmomentum szerinte az alkotmányos utoni haladás. 'S ép ezért ő a' baranyai indítványt, mellyben ez nincs kifejtve, a' kormány irányja pedig el van hallgatva, nem pártolhatja. Áttérvén aztán szóló a' sérelmek részletesb taglalására, szavazatával Pest indítványához járul.

Szentkirályi Mór, (Pest) Mosony követétől szóló azon szép igazságot tanulta, hogy beszéljük ki magunkat 's akkor semmi keserűség nem marad szívünkben. Ó tehát, annál is inkább, minthogy Csongrád követétől inconsequentiaról vádoltatt, még egyszer szól a' tárgyhöz, 's kimutatja a' kettőjük közti különbséget. Közte és Csong-

rád között az a' különbség, hogy midőn Csongrád követe a' pesti indítványt összefoglaltan adá elő, kihagyta azon eszmekapcsolatot, mikép a' kk. és rr. valamint a' propositiók 16 pontja életbe léptén örvendenek, e' szerencsés sikert azok egyéb pontjaira nézve is teljesülve szeretnék látni. A' következtelési vádra, mellyet rá Csongrád követe fogott, azt feleli, hogy midőn a' pesti indítványban azok iránt aggodalom fejeztetik ki, mik már 1825en aggasztóknak tekintettek, ezeket Csongrád köv. megvitatás nélkül nem, de ha a' baranyai indítvány nyerne pártolást, akkor elfogadja, holott ezek a' baranyai indítványban is foglaltatvák. Veszprém követének, ki az adminisztratori rendszerben semmi újat és sérelmet nem lát, 's ki arra száz év leforgása közt mintegy 32 példát hoz fel, — azt feleli: hogy szerinte a' régi időből csak száz esztendőre esik 32 adminisztrator, most pedig egyszerre van 32, 's ez egyikcsit sok. Győr követének figyelmeztetésére hogy mindenre az alkalmas pillanatot válasszuk meg, azt feleli, mikép Európában most mindenütt béke levén, legczélszerűbbnek tartja sérelmeink orvoslásáról illy időben szólani. Egyébiránt előbbeni nézetei mellett marad most is, 'sat.

Xidik kerületi ülés, nov. 26kán Elnökök: Simon sopronyi, Semsey sárosi köv. jegyző: Szentkirályi M. Tárgy: a' válaszfelírati viták folytatása.

Simon F. (Soprony m. k.) Miután már annyian szóltak a' tárgyhöz, hogy elvégre rá is jött a' sor, küldőji nevében oda nyilatkozik, hogy a' válaszfelírásban köszönet szavaztassék ő felségének; de nem azért, mivel ő felsége magyarul szólalt, mert ezt, ugymond, igényelni jogunk van, hanem azon bizodalomnál fogva, hogy a' kir. előadásokban kifejtett eszmék értelmében, reméljük nemzetiségünk tiszteletben tartását. A' sérelmekre nézve különösen az 1790: 10. Lcizik értelmét tekintve, miután az végrehajtva nincs, a' mult orsz. gyűlés fonalán fölterjesztetni 's ismételtetni kívánja. A' horvát ügyek sérelemkinti felpanaszlását azonban nem pártolhatja, mert adatok nélkül, egyoldalú értesítés után indulni nem akar. Soprony rendei az adminisztratori rendszerben sem törvénytelenséget, sem sérelmet nem látnak; tehát szóló Baranya indítványához csatlakozik.

Jankovich, pozsegi köv. Ő a' kir. előadásokhoz csatolt törvényjavaslatokat hálás köszönettel fogadja, mert ugy gondolja, hogy ezek a' törvényhozás munkálkodását is tetemesen előmozdítják. Azonban mielőtt a' szóban levő tárgyról részletesbben előadná nézeteit, ő is szintén megvallja azt, miszivet nyomja. Mármáros követe ugymond, azt állítá, hogy a' magyar haza és alkotmány fentartója az ellenzék vala, 's hogy a' conservatív párt ebben mit sem tett, sőt mint a' conservatív párt programja mutatja, abban a' monarchiai egység pártolattik. Ezt szóló lovagiatlan nyilatkozványnak tartja 's azt hiszi, hogy azon program vezérével rosszul magyaráztatik, mivel ép az képezi egyszerűsmd az alkotványosság alapkövét. Ő u. m. és elvbaráti senki által nem hagyják felülmulni magunkat a' hazaszereletben. Komárom köv. beszéde némelly pontjaira azt feleli, hogy különösen Helvetzia ügyét és a' jezuiták viszonyait hitteles adatok nélkül helyesen megítélni nem lehet. A' külföldi politikának ugymond olly kérdései vannak, mellyekbe befolyást csak hiteles adatok nyomán követelhetünk. Áttérvén legközelebbi belviszonyainkra, azt mondja, hogy különösen a' horvát ügyet 's illyr párt ügyeit illetőleg, igazságos itéletet hoznunk nem lehet, mig mind a' két részt ki nem hallgatjuk. A' tartományi gyűlés-rendezést tárgyzó leirat pedig inkább rendet eszközölt, nem pedig sérelmet. Az adminisztratori rendszer iránt bővebben akkor nyilatkozik csak, ha ez majd ex professo tárgyalatik; addig pedig Pest követének Szentkirályi Mór, (Pest) Mosony követétől szóló azon szép igazságot tanulta, hogy beszéljük ki magunkat 's akkor semmi keserűség nem marad szívünkben. Ó tehát, annál is inkább, minthogy Csongrád követétől inconsequentiaról vádoltatt, még egyszer szól a' tárgyhöz, 's kimutatja a' kettőjük közti különbséget. Közte és Csong-

tani nem tartja szükségesnek. Egyébiránt Baranyát pártolja. —

Ujhelyi S. ugoceai k. A borsodi modorban pártolja Pest megye indítványát.

Mericza y, váci kápt. kan. Pest indítványa szóló figyelmét már csak azért is különösen magára vonta, mivel az olly férfitól jött, kinek mind magasb régiókig ható gazdag lelki tehetségei, mind népszerűsége egyiránt nagy. A pesti indítványa ugymond, fény- és árnyoldala van. Fényoldala, hogy a kir. előadásokban kitett fejedelmi akaratért köszönet mondatik; árnyoldala, hogy a sérelmek részletenkint fölpanaszoltatnak benne. Ő ez utóbbihoz csak úgy járulhat, ha a sérelmek a föliratban csak általánosságban lesznek megemlítve, stb.

Jozipovich Antal, Turopolya követe. Neki ugymond, miután a tárgy már annyira ki van merítve, igen nehéz valamit mondani. S ennek előre bocsátása után, panasolja szónok Horvátország jelen viszonyainak szomorú állását, vádolja a kormányt, az ottani conservatív pártot és a zágrábi püspököt. Különben Pest indítványát pártolja.

Somsich Pál, (Baranya köv.) Pest követe ugymond azzal fejezte be indítványozó beszédét, hogy úgy áldja őt meg Isten, valamint sikert akar igazán; és én azzal kezdem meg beszédem: úgy áldjon meg Isten, valamint sikert akarok s legbensőbb meggyőződésemet fejezem ki abban, hogy lehető legnagyobb szerencsétlenségnek tartanám hazánkra nézve, ha ezen országgyűlésen sem történnék a reform terén nemcsak valami, de ha sarkalatos lépések elmaradnának; s csak azt kérem Pest követőtől, valamint én hiszem az ellenzékéről, hogy alkotványos törekvéseiben hönboldogító sikert ohajt; úgy higye rólunk is e tiszta szándékot. Mert csak ezen bona fide fölállított alapon bocsátkozhatunk discussióba, s ez alap híjával nem okokkal — hanem legfeljebb anyagi erővel lehetne vitáznunk. Ezen bona fide alapra állítam indítványomat akkor, minden pártnak saját érdemét megadva, a kormány bölcsességét magasztalám abban, hogy míg egyrészt az eszmék megérlelésére időt engedtet, más részről nem késett a megért kívánatok létesítésére vezérlő segédkezeket nyújtani. És itt sajónal kelle hallanom Zemplén követőtől azon thesist felállítatni, hogy az alkotványos küzdelmek körül csak az ellenzéknek vannak érdemei, holott pártok nélkül alkotványos élet nincs, és épen azon erő és ellenerők kölcsönös hatása által fejlődik ki azon egyensúly, mely a stathus hatalom, és a nemzeti erőket egyhangzásban tarthatja. A jó szándék kölcsönös elismerése nélkül tehát nem lehet alkotványos vita, és pártok nélkül nincs alkotványos élet. Ennek elismerése mellett ugyan miért ne sikerülne nekünk azt, mit mind ketten olly hön ohajtnak, a sikert elérni. Pest követe mondá, a válaszfölrirat philosophiája iránt van az enyimtől különböző nézete, és hogy rossz taktikával járok el, miután így a csatlát meg nem nyerhetem, mert a multból s nem a jelenből indultok. Új philosophiáról nem gondolkoztam s e részben a mult országgyűléseken fenállott szokást követtem, valami mesterkélt taktikával sem tartottam szükségesnek eljárni, azt hívén, hogy ha kimondjuk őszinte köszönetünket azért, mivel megörvendeztetett királyunk, de egyszersmind országosan megállapított sérelmink orvoslását sürgetjük, az ujjabbakat pedig megvizsgálván, megállapodásunk után felterjesztendjük: így mind alkotványos mind loyalis leend felírásunk. — Alkotványos, mivel így állítván a dolgot, egy elvet csak árnyéklatban sem áldoznánk fel; s loyalis, mert a fejedelmi igazságot hódolattal ismérnök el, — és így sem a multat nem felejtjük el, de a jövőre is elég figyelemmel lennénk s hogyha már taktikáról kell szólni: itt becsületes taktika csak az lehet, mely a nemzeti erőket összehangosítja, s eredményre vezet. Álljunk szemközt egymással, míg valamely tárgyat tisztázni, érlelni kell; de vessük össze vállainkat a közös kivitelre, ha az már megért. Mielőtt azonban szóló erről közelebb szólana, három részre osztja azokat, mik e hosszúságú discussiók alatt az ellenzék részéről felhozattak Ausztria absolutisticus tendenciájának megmutatására, t. i. külpolitika, tartományok kormányzása s a magyar kormányzásra. A külpolitikába leginkább Komárom köv. bocsátkozott s bár megvallja szóló, hogy adatok s tárgyszeret biányában merészség kell hozzá, hogy e tárgyról vitalkozni lehessen, mégis megjegyzi a mondotakra, hogy azon férfiak Ausztria külpolitikáját 30 év óta vezérli, egész Európában a legalkotványosabb népeknek is olly tekintetben áll, hogy őt a fenálló europa béke kétségtelenül egyik főbb garantiájának ismerik el s kinek köszönhetni, hogy 32 éves békében részesülünk. A tartományokban létező kormányzást illetőleg, szóló kérdi: ki az, ki tagadná, hogy azon szerencsés változás, mely az örökös tartományok alkotványos kormányzását alapítaná meg, Magyarországnak azokkal kapcsát sokszorosan megerősítene. Pest követének abbéli vádjára, hogy az örökös tartományok alkotványa elraboltatott, szóló azt jegyzi meg, hogy a középkorban annyira féltelen aristokráciának megszorítása és

korlátozása, a rend s népek érdekében történt, és nem csak Ausztriában, de egész Európában volt időszak, melyben a fejedelmek védelme alá sereglett népek a sok apró zsarnok ellen saját érdekében vittanak, a fejedelmek pedig ezek jogait megszorították a rend és nép érdekében, és így a mi akkor a század irányzata volt, azt absolutisticus vádként különösen Ausztria irányában felhozni nem lehet. Kivitták a mult századok saját tendenciáikat, kivíja a mostani szinte magát. Hogy hazánk érdekei az összes tartományokéival kiegyenlíthetők, azt szóló erősen hiszi s azon pillanatot tartaná legszerencsétlenebbnek, melyben e meggyőződése fölött kétségbe kellene esnie, mert hazánk boldogsága s jövődjöje egyedül e kapos okos fentartásában biztosítottatik. A magyar kormányzást illetőleg: ha az 1790: 10. t. azért említtetik, mert kívánják a rr. hogy a magyar kormányzati rendszerben törtéjenek változások, melyek erősebb életet adjanak a törvénynek: úgy szólónak nemcsak semmi észrevétele nincs, sőt ahoz örömet csatlakoznék, mint nemzeti vágyaink ünnepélyes kijelentéséhez, de Pest követe ezt nem így állítja fel, hanem annak valóságát tagadva, nyomban hat pont alatti sérelmeket sorol elő, melyekre megjegyzi szóló, hogy, ha ő neki azt veti szemére, mikint indítványa szerint fel akarja terjeszteni minden sérelmet, mi a mult országgyűlés előtt történt, úgy a pesti indítvány minden mást el akar mellőzni, s csak azokat akarja fölterjeszteni, miket mult országgyűlés után vél törtéteknek lenni. De még ez ellentét mellett is szóló igazságosabb, mert ő a már megállapított sérelmek orvoslását sürgeti; míg amaz ollyanokat, — mikről még vitalkozásfolyand s hogy áll már aztán azon kijelentett elv, hogy a gravaminalis térről le akarunk lépni, — s ime a conservativek lássák, — ha reá szorítanak bennünket? Ez csak illusio, — mert Pest a régi sérelmeket felfüggesztvén, ollyakat állapít meg, melyek fölötti viták hosszadalmat senki sem fogja kétségbe vonni. — Zemplénnek szólott követe — folytató a szóló — azt veté egy tisztelt barátom szemére, hogy Bentham parlamentaris taktikájára hivatkozik, és mégis ő vét ellene, midőn az ellenfél szándokát gyanúsítja. Szabad legyen e megjegyzést a tiszt. követ ur társára alkalmaznom, ki nem úgy mint Csongrád követe (mert hisz ez csak egy kis szavazati többségre irányzott manoeuvret fedezett fel) hanem egész pártunkat gyanúsította. Azt mondá követ ur, hogy a conservativek programjokban a monarchia egységét fejezik ki egyik pontban, és ezen törvényes, alkotványos és a fenálló körülményekben olly nélkülözhetlen nyilatkozatásból azt vonja ki, hogy a conservativek alárendelni akarják a hon érdekeit az örökös tartományok érdekeinek. Már kérdem én: hol lehet ennél hazafüli keblet sértőbb gyanúsítás? melyet én, minthogy pusztá állításkint hozattam fel, egyszerűen visszautasítottok. Feltűnő volt Mármaros köv. től azt hallani, mikint a kir. előadások foglalata jó és ezért ő felségének köszönetet szavaz; de már a csatolmányok, melyeket a kormány irt, rosszak. Uraim! a fejedelem és kormány megkülönböztetése sok vitalkozásra adott alkalmat, nem híjánnyoztak most is okok és törvények annak felmutatására, quod imperium et gubernium sit apud Regiam Majestatem; de én most erről nem vitalkozom, csak annyit követelek az ellenzékétől, hogy ha valamely elvet felállít, azt egész következetességgel tartsa is fen; s vagy minden eredményt a kormányzásnak írja fel, vagy ismérje el, quod imperium etc. és akkor vitatásit is ez utóbbi elv szerint módosítsa. — De így kény és tetszés szerint ezt a kir. kegyelemnek, amazt a kormánynak tulajdonítani nem lehet, nem szabad, nem igazságos; s épen azért, ha vannak események, mik fölötti örömet az ellenzék sem tagadhatja el, úgy ezeket alkotványos vallása szerint épen úgy a kormánynak tartozik felróni, mint panaszait is csak ez ellen intézheti. Királyunk méltósága mindennek fölötté áll, a dícséret úgy, mint a vád fölött; iránta csak hálánkat fejezhetjük ki, míg a kormány fölött helyeslő, vagy helytelenítő nézeteket szabad kimondanunk. A további szóvitát szóló mellőzve az egyesülés eszközlésénél úgy tartja, hogy minden párt annyira tartozik közeledni, a mennyire ezt saját elvei feláldozása nélkül teheti, elvet egyik a másiktól nem követelhet. Szóló azt hiszi, hogy az ő indítványában országosan megállapított minden sérelem orvoslása sürgettetik, és minden újabb sérelem megvitatása fentartatik, s a nagy közös ezél, hogy t. i. a kir. előadások pontjaira menjünk és sikert nyerjünk, szerinte eléretik a nélkül, hogy az ellenzék csak egy sérelmet áldozná fel; míg a pesti indítvány szerintőlünk az kívántatik, hogy mi előre ismerjünk el sérelmeknek olly tárgyakat, mik iránt csak még e napokban s olly utasítással küldtünk ki választványt, mely az adatokat szedje össze a végre, hogy a dolog fölött ítélhessünk. — Ez elvi feláldozást kíván, holott párt a másiktól illyest nem kívánhat. — A gravam. poltikát akarja el mellőzni Pest követe. — De hisz indítványában vagy 6 gravament önmaga alapít meg! s aztán mi leszünk oka, ha ezek miatt majd egyenként egy

hetes és keserű viták lesznek. Közelítsünk egymáshoz, végzi szóló, őszintén a sikerért, melyet mindnyájan ohajtnak a haza érdekeért. Én tehát a mit elveink feláldozása nélkül tenni képesek vagyok, szívesen cselekszem s örömet járulok a mosonyi nyilatkozathoz s felhivom Pest követét, hogy velünk egyesülve, fogadja el azt, és a sikerért közösen munkálkodjék.

Hunkár Antal (Veszprém k.) Ha szóló a kormány eljárását figyelemmel kíséri, azt látja, hogy annak rendeletei rendet nem szültek. Részletesen ő mindezt nem akarja elősorolni. Rendet ugymond mindenki akar, de koránsem alkotványos értelemben, melyre szükség, hogy a törvény kifolyása legyen. Az által ugymond, hogy ő felsége magyarul szólalt meg s midőn István főhög először helytartóvá nevezte ki, azután nádori méltóságában erősítette meg, a nemzet akaratának felelt meg. Kívánja hogy a feliratban mindennek méltányos elismerése fejeztessék ki, de szó tétessék egyszersmind az ellenkező tények miatti fájdalomról. Pártolja az évenkénti országgyűlést.

Rutkay István (Zólyom k.) olly korszak kezdődik ugymond, országgyűlésünkkel, mely megérdemli, hogy végtelenül kívánjuk. Nem osztjuk abban, hogy a nemzet, mint Bereznyy mondá, rut szibarita váz, hanem inkább hiszi, hogy erőteljes ifju. Meggyőződése az: hogy a válaszfölrirat nem kézsorítás s nem is szertartás, hanem mérleg a nemzet boldogsága fölött, minélfogva Pestet pártolja. —

Gr. Széchenyi István (Mosony k.) genialis előadását maga eredetiségében visszatükrözni képesek nem levén megkísértjük annak vázlatát előadni. Olly értelemben van, mikint szerénytelenség nélkül nem teheti, hogy még egyszer szóljon. Több ízben mondá ő ki, hogy Magyarország pillanatai drágák, miket fecsérelni nem kell; de a fölött érzi, mikint állása ollyan, hogy a kik által megértetni kíván, azok megis értsék. Előtte a jelen perc ollyan, melyben lenni és nem lenni közt forog a kérdés, miért engedelmet kér, hogy ő is az új politika közlegénye és veteránja nézeteit röviden előadhassa. A miatt vádolták, hogy minapi felszólalásában olly humoristicus modorban beszélt, melynél a komoly pillanat méltóságosabbat igényelt volna. Ő, ki a régi alkotványos gályának veterán hajós legénye, a dolgokat soha rózsaszínűbbeknek nem látta, mint most. Ő nem optimista, illusiónak nem embe, de ugymond, úgy látom hogy az alkotványos bárkát kivisszük moesáriból, ám de ezt sem Pest, sem Baranya, sem Csongrád első követei, sem Mosony követe nem emelik ki magok, hanem mindnyájan összefogva. Azt mondá minap, hogy olly hőségben — hála Istennek, hogy nem fűtnek többé! — minő a teremben volt, hol a velő izzó állapotba jó, nem lehet a dolgot elvégezni mindjárt, hanem meg kell hányni minden oldalról. Itt a pont, hol a nemzet sorsa jobbra vagy balra fordul, azért most legkisebb ingerültség nélkül nem veszekedni, de tanulni akarván, előadja nézeteit, de míg erre idő van. Lesznek talán, kikre okai hatni fognak, de ez a dolgon változtatni nem fog, mert midőn a pártok úgy állanak, mint most, hogy a kérdések előre kicsináltatvák, capacitatióknak helye itt nincs. Bánja, hogy a votumok előre ki vannak csinálva. Franciaországban azon szerencsétlen fejedelem is a pártok zsarnoksága által bukkolt meg. Tudva van, milly önkényt gyakorolnak a pártok, pedig minap is mondá, hogy vannak olly kérdések, melyeknek a pártoknak el kell hallgatniok s egyesülniök arra, mit a hon érdekeinek szent szava dictál. Torna és Borsod követeinek felhívását köszönettel veszi, mert az által, hogy e két bajtársa róla megemlékezett, joga van saját állásáról, mely személyétől el nem választható, némellyeket elmondani. Némellyek megütöknek azon, hogy fejtegetéseibe mindig saját személyét fűzi be, pedig ez másképp lehetetlen, most is saját személyéről el kell mondania, hogy ő senki által nincs ide küldetve, más részről Brieftrager szerepet sem vállalt, de lelkiismeretét és Mosony követét, Széchenyit kérdezte s hová ezek küldötték, oda ment, Mosonymegye hozzájárulásával. Úgy áll itt, mint Mosonymegyének megbízottja, utasítása szigorú, de minden utasításban van ruganyosság, a jó ember jót, a rossz rosszat, mivel. A kormánytól nincs küldve, titkaiba beavatva nincs, ő semmit nem főzött, igen alacsony állásban van s csak egyet mond, azt tudniillik tudja, hogy a kormány férjfiainak szándéka jó, és becsületes. Vannak a kormány soraiban, kik négy fal közti erőnyeket gyakorolnak s félreismértetésök daczára az ország javára törekesznek, úgy, hogy ha látja őket, önkénytelenül kalapjához nyul, holott különben vannak emberek, kiknek látására olly érzés lepi meg, hogy kalapját amugy magyarán fejébe vágja. Állása — lesz alkalma részletesben bebizonyítani — egyenesen önálló. Hivatalos állására nézve kineveztetésében Torna követe valami törvényellenest lát, mintha személyében a kormány valami keserűt csuszattott volna át, mint szokták olajban, vagy ostyában a labdacot. Tudta, hogy erről lesz szó. A

lása nem... nál egy... pseudo... letendő... vényho... nem vá... szól —... csülete... násod... latta a... ványos... kik elé... nem v... sarius... sik oka... hogy ol... süledü... ellenke... pület sa... ez fő ok... de közé... akar len... kere biz... a' melly... felel, kik... minél ir... hasonlít... form at... valahán... jások n... ország... követe... ellenzék... isteni sz... gyen sz... úgy jót... dani fog... kárt. Ez... dulna, n... mert na... ne. Pest... yalis tér... kül visz... terén is... követe... benne p... tényező... lesz fele... ra is var... dá a' ha... litikát k... discussio... hires em... nicht, k... gyönyör... elég. Sz... morgóre... ja, ki ne... volt min... magyar... szenvvel... küzdelm... rajnak n... bilis ero... ha fog sz... akkor ké... merül fö... vetével... gen di o... dott, mik... nem lett... ha két... egymást... mert a' l... uszni mi... de péld... k. példáj... nebbi n... nézve, h... ő hibája... rony esil... veszik, n... vette, ug... alkotván... mesét a'... ő beces... sem kap... rak aszt... ni. Besz...

lása nem törvényellenes, ő csak tanácsos a helytartótanácsnál egy szakban kiküldetve; nem térhet el úgy egy embertől, pseudo-post-et chaussee-minister volna, csak most születendő; illy egyedül maga a kormány sem akar, csak törvényhozás útján. Hogy miért vállalta el a követséget, miért nem várta be azon időt? három év mondom magamhoz, így szól — öreglegény vagy, kidülsz a hámból, jó, ha mint becsületes hazafi közelebb állsz azokhoz, kik főznek, kik határozatot kérik, nem árt a nemzetnek. De más okból is vállalta a követséget. Nem értjük u. m. egymást. Ha az alkotmányos szerkezet-javításhoz oly egyedek járulhatnának, kik elégséges hataiommal, pénzzel, felelősséggel bírnak, nem volna rossz, ha a táblánál ülne, de nem mint commissarius, hanem mint Angliában megválasztott követként. Másik oka, miért kívánt követ lenni, kétségtelen volt előtte, — hogy oly ponton állunk, hol vagy fölemelkedünk, vagy lesüllyedünk s mit itt főznek, az adja meg a dolog sikerét vagy ellenkezőjét; azt gondolta, hogy joga van az alkotmányos épület sarkaihoz némelly veterán társaival anyagot hordani; ez fő oka követségének, ő sem ellenzéki, sem conservatív, de közép uton jár s azon indítvány, mellyet tenni fog, nem akar lenni pártkérdés, hanem a pestivel egy, csak hogy sikere biztosabb. Láthatják ebből a t. kk. és rr. u. mond, hogy a melly pályát vállalt, az nem sinecura. Ezek után azoknak felel, kik őt nem értik. Borsod követe azt állította róla, hogy minél inkább értelmezni állását, annál kevesebbért értik. Nem hasonlítja magát távolról sem Peel, Roussell's az angol reform atyjához, Greyhez, de ők is ugy cselekedtek, mint ő, valahányszor a kormány és iránya változott, mint ügyes hajósok nemcsak egy vitorlát terjesztettek ki. Arra, hogy az ország elvesztette, midőn Mosony megnyeré, kérdé Borsod követe: hogy ő csak Borsod megyéé? Nem; avagy csak ki ellenzéki, az a hazáé? Nem, az szomorú sors volna, kiből isteni szikra van, legyen alsó vagy felső helyen, csak az legyen szeméi előtt, hogy becsületes meg a magyar nevet, úgy jót tehetsz, szóló is ezen iparkodik s hiszi, hogy mondani fogják róla: ha használni nem tudott, legalább nem tett kárt. Ezek után mielőtt Pest megye második követéhez fordulna, még egyszer ismétlé, hogy ide veszekedni nem jött, mert nagyobb bajt nem ismer, mintha a magyar összeveszne. Pest második köv. kérdé, hogy az ő indítványa nem loyális téren áll-e? igennel felel szóló; de midőn sértés nélkül vizont kérdé, hogy a pesti indítvány a statusbölcesség terén is áll-e? erre „nem“ ezerszer „nem“ mel felel. Pest követe, kinek azon szerencse jutott, hogy a köz bizodalom benne pontosul össze, ez országgyűlésnek tán legnagyobb tényezője lesz, de midőn illy nagy megbecsültetése, nagy lesz felelőse is. Midőn új aerát alkotni akarunk, új modorra is van szükségünk. Pest követe első beszédében azt mondta a baranyai indítványra vonatkozólag, hogy abból új politikát kell tanulnia. Igen, mondja szóló, nem tőle, de szabad discussió útján. A politika gyermekkorában vagyunk, egy híres ember mondá szólnak a magyarokról: „Sie sind noch nicht, kommen erst in die Flegeljahre der Politik.“ — Igen gyönyörű loyális téren áll a pesti indítvány; de ez még nem elég. Szólnak volt illyen loyális szakácsa, de mindig gyomorgöresöket okozott neki; volt egy igen loyális tisztartója, ki nem lopott, de őt lopták meg s a pénztár még is üres volt mindig. Azon kitűnő ember, kiről főlebb emlékezett, ki magyar ugyan nem volt, de nemzetünkhöz nagy rokonszenvvel viseltetett, s azok egyike vala, kik a születendő küzdelmeket figyelemmel fürkészik, mondá: hogy e keleti rajnak nagy jövője van, van benne bizonyos destructibilis erő, míg francia s törökkel lesz baja, bizonyos áomba fog szenderülni s a veszteség nem lesz nagy, melly hiba akkor kezdődik, mikor a béke uralkodása alatt a reform merül föl. Itt szóló egy incisumot tesz. Pest megye első követével u. mond, eddig szerelmi kalandban nem élt; nem igen dicserék egymást, de tegnap oly szavakat mondott, mikért, — ha a es ó k o l k o d á s stadiumán tul nem lett volna — mert megvallja nem kedveli, ha két do hány- és burnóttal saturált bajusz egymást érintgeti — szerette volna megcsókolni nem azért, mert a hallgatóságot megróta, a mi szép volt, mert vizzel uszni minden bolond tud, s ezért is nagy köszönetet érdemel, de példáját mutatta, hogy nem akar veszekedni. Baranya k. példája után megy, s ezt nem lehet nem követni. A fennebbi német író szavaival constatirozva állásunkat, arra nézve, hogy őt sokan nem értik, azt mondja, hogy ez nem az ő hibája. Némellyek u. m. csak azt látják, ha egy nagy torony esik le mellettök. Itt ideje, ki kell mondania, s észre veszik, miért volt vágya követ lenni, mert valamint Pest követe, úgy ő is kész vért ontani az uralkodó dynastiaért, de alkotmány nélkül élni nem akar. — Hányszor hozta elő a mesét a ló és tehénről. A tehén mindig azt állította, hogy ő becsebb mint a ló, mert őt meg is fejk, és zabot még sem kap; szántanak rajta, s utójtára még parádét úz az urak asztalán, — holott a ló zabbal él s mindig el akar szokni. Beszélni: ezüst; hallgatni: arany, mondja a török. A lég-

határ megváltoztatására több kell mint szó. Nem akar hosszas lenni szóló viszszamegyen azon philosophushoz, ki 15 vagy 20 év előtt mondá: az lesz a veszély, hogy mit fölvisznek, ott ellenkező színben fog mutatkozni; az urak meg nem bíznak abban, mit onnan lehoznak, ha nem lesznek emberek, kik megtagadás között mint szikla megálljanak, s ha ott fön nem lesznek, kik átlássák, hogy minden planétának saját tengelye körül kell forognia; hogy a vég nélküli centralisatióknak vége: — a mindenben fenakadás; „félék — ugymond a német — egyik kórságból a másikba esnek; a kit lekenyereznek, semmit sem vesz észre, azt sem, ha fején a paróka, vagy ha ki elmérgesedett, olyan lesz, mint a Cerberus.“ — A pesti indítványra áttérve, nem különöskégből, de mindig emlékezett azon emberre s eszébe jött: nem tudná-e ő azon szerepet játszani? tudta, hogy ez hozzá nem illik, mert hogy egy kis mozgalmat okozott s most a tuláradást viszszatartóztatja: apostasiát kiáltanak; de ő nem szeret másra bízni valamit; s itt azon zászlótartóra emlékezett, ki esatába nem akarván maga előtt vinni zászlót, decidálta az itközvetet. Szóló, ugy hiszi, hogy ezen szerep hozzá illik, s itt definitioja személyének. — Nem akar pünköszt királyságot, legnépszerűbb lehetne, de nem akar minden éretlenséget pártolni, más részről e királyságnál nagyobb élvezete, ha belsejében érzi, hogy becsületesen megfelelt emberi kötelességének. — A mit mond, hiszi, hogy Pest követe Rechthabereinek nem fogja tartani. Pest első követe elyben elismeri, hogy kik bennünket Bécsben képviselnek, azokat gyámolnunk kell. És kérdem: van-e jogunk azokat megróni, hoztunk-e valamit a konyhára? Alig van egy ember, kitne gyanusitnának, ez nem használ. Az mondatott, hogy ha egy kancellárnak többsége volna, mindent rá parancsolnának. Szóló az alkalmazásban látja a hibát, hogyan áll a dolog? szóló a két párt között rég gyűjt magának erkölcsi statistikát. Sok marczona, ha Bécsbe megy, azt mondják róla, hogy az megeszi a németet, pedig instantia van zsebében, — itt a rothadás jele. — Szóló kijelenti, hogy nincs oly kancellár, ki ha alkotványellenes utra térne, a többséget meg tudná tartani. Nincsenek a rothadásnak oly jelei. Hogy áll a dolog, egy ember magasra lépő vágyakkal, de sok ellenséggel, ezeken tul teszi magát, az ósiség eltörlését, az örökváltságot, az adót akarja megindítani, de ellenzésre talál, de szerencsésen kiviszi s ekkor összejön az országgyűlés, és ő minoritásban marad, majd bizony azt mondják neki, gehen sie — de ha hallgatunk rá, s majoritásban lesz, sikert érünk, mert egy kancellárnak bármilly többsége legyen, 24 óra alatt elveszti, ha alkotvány ellentörekszik. — Mindezek után szóló azon választelirati módosítást indítványozá, mellyet lapunk 94 száma már közölt.

Ezután Rakovszky Móríc, (Liptó) s Tarnóczy K. (Nyitra) emelvén szót, Pest indítványa mellett szavaztak. Ez utóbbi nézeteit abban öszpontosítá, hogy Mosony követével kezet fog abban, mikép csakugyan vannak körülmények, mikor a nemzetnek kötelessége a kormányt pártolni jó szándékában; de más mód az, ugymond, ha a kormány idegen befolyás következtében az alkotványszerűség mezejéről letérni kénytelen. Szóló ellenőr gyanánt itt az ellenzéket említi meg s azt mondja: hogy Európában háromféle ellenzék van, első: a dynastiai, másik, melly a kormányzás formájából ered s melly lehet monarchicus, absolutisticus, vagy democraticus; 3dik a magyar ellenzék, mellynek természetes állása igen sajátságos. Innen áttér szónok arra, hogy a magyar és erdélyországi bonyodalmak egyedüli expedienze csupán az Erdély és Magyarország közti ohajtott unio. sat. — Végre Bónis Sámuel (Szabolcs) emelvén szót, meggyőződését a pesti indítvány mellett fejezte ki s rövideden Csongrád megye követének némelly kitételeit czáfolgatta s ezzel az ülésnek vége lön.

XII dik kerületi ülés, elnök s jegyző mint tegnap. Tárty: mint tegnap.

Ma záratték be azon érdekes tanácskozás, melly még november 22én kezdődött, s az országház fölötté benépesített teremében mindkét nemből a legfényesb hallgatóság előtt, 6 napig tartó élénk és tanulságos viták között folyt le. Részint a szőnyegen levő ügynek fontossága, részint pedig a politikai erőmérkőzés nagy kísérlete, mellyben a pártok, mintegy egymást akarják megpróbálni, valamint az ellenzék, ugy a conservatív párt részéről is, igen szép hatást és ellenhatást fejtett ki. A szónoklatok ragyogó füzére, s a feltűnedező személyességek, s nem ismert tehetségek, mindig újabb, és újabb ingerrel hatottak a képviselők testületére ép ugy, mint a hallgatóságra. Azonban nem levén itt helye, mindezekről hosszab elmélkedést tartani, áttérünk a ténynek meztelen előadására, s előadunk mindent, a mint történt, sja mint szeméink előtt lefolyt. Az elnökség megújítván az ülést, Horvátország részéről legelőször is

Osegovich Metell szólalt fel következőleg: „Nem szándékom ezen már igen kimerített tárgy fölött sokat szólni, mivel a t. RR. türelmét a már mondottak ismétlésével fárasztani nem akarom. És azért szorítkozom csupán küldöim utasítására, melly azt tartja, hogy a k. kir. előadásoknak tárgyalását mindenek előtt sürgessem;

a mi is annál nagyobb készséggel teszek, miután minden oldalról elismértetik az, hogy azokban a k. szándék a hazának közohajtásával öszszetalálkozik, és így nem tagadhatni, hogy csak ugyan közös öröme és ő felsége iránti őszinte hállára legkülönöbb okunk van, mellyet én a választeliratban tisztán és minden sérelem elősorolása nélkül kifejezetni ohajtván, pártolom Mosony megye nagyérdemű követének az elágazó vélemények öszszeegyeztetése végett nagy gyakorlati tapintattal tett javaslatát. Mi illeti azon állítólagos új sérelmeket, mellyeknek a választeliratban leendő érintése más oldalról indítványoztatik, azoknak elősorolását én helyesnek annál kevésbbé tartom, mivel alaposáguk eddigelé még elismerve sincsen és azoknak érdemleges tárgyalása csak máskor fog történni; nem hiszem pedig, hogy a t. RR. oly fontos kérdéseket minden oldalról megvitatás nélkül csak ugy mellékesen elvileg akarnának eldönteni. — Az egyes sérelmek tárgyra már most általmenve — az első az, melly a kapesolt országok közgyűlésére nézve fölhozatik, és mellynek lényege abban áll, hogy a kapesolt országoknak közgyűlése a törvényhozás elmellőzésével rendeztetett el; ez iránt azonban mindenek előtt ismételnem kell azt, a mit már egyszer szerencsém volt kijelenteni, hogy t. i. a hazai törvények, jelesen pedig 1715dik 120d. és 1790diki 58d. czikkelyek értelmében a kapesolt országok belső és municipális viszonyait, tehát azok közgyűlésének elrendezését is illető minden kérdések nem ide, hanem egyedül magoknak a kapesolt országoknak közgyűlése eleibe tartoznak, és már csak ezen tekintetből is véve a dolgot, — sérelemnek hely itt nem adhatatik. Itt csak melleslegesen legyen mondva, hogy ha némelly urak talán a kapesolt országok municipális jogairól semmit sem tudnak, én arról nem tehetek: mert ki törvénykönyvünket s más e tárgyrul szóló könyveket olvasni akarja, azaz ezekről való tudományt magának könnyen megszerezheti. — De itt majdnem elfelejtettem volna azon diák közmondást „non omnibus omnino“ bizonyítja egyébiránt főnebbi állításomnak alaposágát azon körülmény is, — hogy egész törvénykönyvünkben nem létezik oly törvény, melly a kapesolt országok közgyűlésének mikénti tartásáról rendelkezne. Ezen véleményben voltak magok az 1790: és 1825. években kiküldött rendszeres országos választványok is, mert minden munkálataik közt egy oly törvényjavaslataknak nyoma sem találtatik, melly a kapesolt országok közgyűlésének elrendezésére vonatkoznék: világos bizonyosságnak annak, hogy ők ezen tárgyat a köztörvényhozás köréhez nem tartozónak vélték.

Ezeket magára az intézkedési illetőségre nézve előre hocsátva, bátor vagyok a t. RR. arra emlékeztetni, hogy a jelen kérdést annak első megpendítésénél már oly fontosnak találták, miszerint ennek tárgyalását csak akkor tartották czélirányosan eszközölhetőnek, ha az ez iránt kiküldött választvány erre nézve öszszeszedendő adatokat elő fogja terjeszteni. Nem is elég itten a mult országgyűlési adatokra hivatkozni, mert ha ezek a fölláított sérelemnek támogatására elégségesek lennének, akkor a t. RR. e részben egy választvány kiküldetését szükségesnek nem tartották volna. Magoknak a t. RR. elismerése szerint tehát az említett adatok hiányában lehetetlen alaposan azt állítani, hogy a kormány a kapesolt országok közgyűlését egyoldalulag rendezte el; mert épen ez az, a mi még kérdés alatt van, és a mit én küldöim részéről el nem ismérhetek; a t. RR. következettségétől és méltányosságától tehát biztosan reménylen, hogy a kiküldött választvány jelentése idejeig nemcsak a jelen kérdésnek tárgyalását, hanem magának az elvnek megalapítását is föl fogják függeszteni. Ambár pedig a most előadottakhoz képest magának ezen ügynek érdemleges megvitatása ez uttal nem történhetik, miután mégis ellenkező oldalról az mondatott: hogy az állítólagos sérelemnek alaposága kérdésbe nem is vétetik, de annak támogatására több rendbeli a dolog érdemére tartozó kijelentéseket is hallottam, kénytelenitve látom magamat küldöim nézetét e tárgyban csak rövideden előadni, a bővebb tákokok fölhozását azon időre tartván fön magamnak, midőn majd ezen egész tárgy érdemleges vitatkozás alá kerülend. Ezek következtében küldöim nevében bátor vagyok itten azt nyilatkoztatni: hogy a kormány e tárgybani eljárása teljesen igazságos és törvényes volt, mivel annak egész eredvénye abból áll, hogy országos gyűlésünkben az előbbi gyakorlat addig, míg az állandó rendezés be nem következik, a kapesolt országok minden törvényhatóságának kérelmére tartott fön. Ezt el is ismerték minden törvényhatóságok, s ez volt fő oka annak, miért nyugodott meg benne maga országos gyűlésünk is, sőt azt köszönettel fogadta el. És ez szolgáljon feleletül azon tisztelt uraknak is, kik a kormány a kapesolt országok irányábani eljárását önkényesnek és absolutisticusnak lenni állítják: mert, mint előbb mondom, a kormány e részben senki jogát meg nem sértette, és csak a törvényhatóságoknak, meg a személyesen meghívottaknak százados gyakorlat által szentesített jogait biztosította akkor, midőn ezek az 1843dik évben a köznemességnek becsodításával és annak számára egyenkinti eldöntő szavazati jog követeltetett, mi által magának a kapesolt országok közgyűlésének tartása lehetetlenné vált volna, mivel illy körülmények közt mind a törvényhatóságok követei, mind pedig a személyesen meg-

hivottak az így tartandó országos gyűlésben részt venni vonakodtak. Világos már most ezekből az is, hogy a kérdéses kir. rendelet nem valamely pártoskodási szellemből, hanem csupán a törvényes gyakorlat és a közrend főtartása tekintetéből, azaz parancsoló szükségéből vette eredetét, és semmi alapos sérelemnek okul nem szolgálhat, annál kevésbé lehet tehát véleményem szerint azon kemény megtámadást igazolni, mely itten a kormány főnevezett eljárása miatt ellene irányoztatott.

Mert tek. RR. nem elég azt állítani: hogy az említett kir. leirat által a nemességnek jelesen pedig a turopoliaiaknak szavazati joga sértetett meg, hanem azt, hogy az egyes nemesség az eldöntő szavazati jog gyakorlásában az előtti valóságosan voltak, be is bizonyítani kell, minnek bizonyítását én az ezt állítóktól bevárom; az előadandó adatokra felelhetési szabadságot magamnak főtartván.

A mi illeti a nemesség jogainak általános eszméjéből merített okoskodást, és ebből vont panasznak alapját, a mennyiben itt, különösen a turopoliai nemesség jogainak megsértése kiemeltetik, szabad legyen ez iránt azon egy megjegyzést tennem: hogy éppen a turopoliai nemesség nem panaszkozhatnak e miatt legkisebb sérelemről is, kik t. i. tulajdon tisztikart és annak főnökét, mint egyúttal országgyűlési képviselőjüket is nem egyenkénti szavazási joggal, hanem csak 24 falusi bírő által választottak, és mégis a kaposi országos közgyűlésén a soha nem gyakorlott eldöntő szavazati jogot a törvényhatóságok követeli és a személyesen meghívottak jelenléte dacára egyenként követelik, minnek megengedését én nemcsak valóságos képtelenségnek, hanem a törvényhatóságok jogait, és az ellenkező gyakorlatot tekintetbe véve, legnagyobb sérelemnek is tartanám. Ennél fogva miután az előadottak szerint e tárgyban nemcsak semmi sérelem fön nem forogna, sőt inkább ez a kormány törvényes eljárása által megakadályoztatva lenne, teljesen megnyugtatható lehetnek azon tisztelt urak is, kik a kormány e részbeni rendelkezéseiben azon mondattal: hodie mihi, cras tibi, az alkotmányos szabadságot fenyegető veszélyt látni akarják, mivel a dolgot közelebbről tekintve, ennek árnyékát sem fogják azokban találni.

Es ezekkel mostanra befejezetteknek tekinteném a jelen pont iránti nézeteimet, ha több oly kijelentés itt nem történt volna, melyeket most hallgatással elmellőznöm nem lehet. Ertem én itt mind azon súlyos vádakról és gyanúsításokról, melyekkel nemcsak a kormány, hanem a kaposi országokban létező nemzeti, többek által azonban itt úgy nevezet illir párt elhalmoztatott. T. RR. én ugyan ezen téren senkit követni nem akarok, mert igen jól tudom, hogy minden pártnál létezik egyes túlságoskodók, kiknek tetteiről az egész pártot felelőssé tenni nem lehet, de nem is szabad. Így van ez a Horvátországban létező nemcsak nemzeti, hanem a másik párttal is, melyet hasonló módon gyanúsítani lehetne; itt azonban én csak a pártszelvényekkel és sértetési szándékkal találkozhatván, ezt azon higgadt kedéllyel és méltósággal, mely egy törvényhozó test minden tagjaiban megkívánatik, megegyeztetni nem tudván, ebbe belébozsátkozni nem fogok, és kiemelem csak azon, mindenek közt legterhebb vádat, melyet már most ismételve hallottam, mintha t. i. a kaposi országokban létező nemzeti párt a magyar nemzet iránti ellenszenvből a Magyarországtól elválásra törekednék. Ezen gyanúsítást én, akár hányszor fog elő kerülni, mind annyiszor visszautasítani leszek kénytelen. Mert igaz ugyan, hogy a horvát nemzeti párt a magyar hazafiak dicső példáját követve, nemzetiességüket kifejezni, és jövődjére biztosítani ügyeznek; de akár mikép is ítéltessek meg ezen czél elérésére az általa választott eszközök, az azon alkotmányos köteleket, melyek a kaposi országokat Magyarországhoz csatolják, és melyek magoknak azon országoknak szabadságát egyedül biztosíthatják, fölbontani sohasem kívánják. Ennek világos tanujelüül szolgálhat az is, hogy küldöink nem várván be a törvényes hat esztendőnek lefolyását, nekünk a magyar nyelvnek használatát, ámbár ahbani kellő jártasságunk még hiányoznék, kötelességül tévék, mi valóban nemcsak a magyar nemzet iránti ellenszenvre nem mutat, sőt inkább annak méltánylását kétségtelenül tünteti ki. És még is t. RR. szomorú szívvel és sajtó érzéssel kellett tegnap hallanom Nyitra megyének tisztelt követétől Horvátország és nemzetiessége elleni több r. oly kifakadásokat, melyek minden horvát hazafit mély aggodalommal tölthetnek el. Az érdemes követ ur ugyan is, ha jól érttem, semmit kevesebbet nem mondott, mint azt: hogy a horvát nemzetiesség jövődjére nincsen, mert a horvátoknak vagy valamely idegen elemében, vagy a magyar nemzetiességben elveszniök kell. Nem akarom én az érdemes követ urnak ezen mázsa-nehézségű szavait bővebben magyarázni; annyit azonban bátor vagyok neki válaszolni: hogy ha, a mint hiszem, szíven fekszik a kaposi országokban a kedélyek lecsillapítása, és a két testvér nemzet közt tökéletes egyetértésnek helyreállítása, akkor ő ezen közös czél soha sem téveszthette volna el annyira, mint ezt a tegnapi napon tevő, tetézvén keserű mondatait azon lesújtó kijelentéssel: miszerint egy gyászos emlékeztető napot, t. i. a tavalyi július 29-ét, melyen t. a zágrábi főpácson emberi vér özönlött, egy dicső nap gyanánt azért említi, mivel akkor a nemzeti párt megbuktatásával az ellenzéki párt Zágrábmegyében fényes diadalt ült. Borzadással telik el keblem, ha ezen vész-jósló szavaknak hangjára visszaemlékezem, és valóban alig lehetett volna kigondolni valamit, mi a Horvátországban csilapodásnak indult kedélyeket annyira ujjalag fölingerelni, — és az ekkeseredésnek oly bő anyagot szolgáltatni képes lenne, mint az, ha az érdemes követ ur nézeteiben Magyarország rendinek többsége osztoznék. Mert a horvát hazafiak eddigelé azon édes reményben valának, hogy valamint a horvát nemzetnek multja a magyarral testvéri kapcsolatban annyi századon keresztül szép és dicső volt, szüntegy alkotmányos jövődjé egyedül azzal

egyesülve (nem pedig valamely panszláv ábrándozási tömkelegben) még szebb és dicsőbb, de egyúttal nemzeti lehet és lesz. Ezen remény t. rr. minden nagy és nemes hazafiai lelkesedésnek ápolója, és egy boldogabb korszak bekövetkezésének előjele volt, melynek meghiúsultával kétségbe kellene esni a jó hazafinak, és beállhatna a balkövetkező nyeknek egy egész özőne, melytől drága hazánkat mentse az ég. —

De t. rr. bizom én, biznak küldöim az ország rendinek és a nagyszivű magyar nemzetnek igazságszeretében, mely a mint tulajdon nemzetiességét minden más földi kincsemek elbá teszi, úgy ezen lelkesedést a horvát nemzetben is tisztelni, és ennél fogva nemzetiességét nemcsak szelvényen fölbiztatni, hanem azt minden viszonyosságok ellen védeni is fogja. Követeli ezt a magyartól nemcsak az igazság és méltányosság, de a dicsőség és a haza közérdekének tekintetéből; mert egy gyáva nemzettel, mely szelvényen tulajdon nemzetiességéből kivetkezve, más alakot magára ruházni képes, az egyúttal sem nem dicső, sem nem biztos; nem biztos pedig azért, miután nincsen biztosíték az iránt: hogy azon nemzet, mely tulajdon nemzeti becsületét elvesztvén, már egyszer más nemzetiességet elvállalt, ezt majd ismét első alkalommal meg ne változtassa, mint hogy az önéret hatalmát, ezen nemes és isteni szikrát, melyet a népekbe szintegy mint egyes emberekbe egyedül a természet önthet, semmi más mesterkelt és természet elleni külső alak többé nem pótolhatja.

A nemzetiességszelleme a kaposi országokban ekkép föltámadván, és maga nemzetiességszelleme elömenetelnek indulván, kérdem én t. rr. vajjon lehetett, és szabad lett volna e a kormány azon törvényes tört az enyészetnek átengedni, melyen a kaposi országoknak sarkalatos törvényeink által biztosított municipalis és nemzeti élete egyedül mozoghat; és ezen tér nem más, mint a kaposi országok közgyűlése, melynek mai napig tartó fönmaradása, mint följebb láttuk, — csupán ő felsége kormány törvényes és erélyes eljárásának köszönhető. De én nem csudálom, hogy Nyitra megye érdemes követe a kormányt a kaposi országok közgyűlésének megmentése miatt támadta meg, ha meggondolom azt, hogy ő alkalmasint azt legörömbesebb egészen megszüntetve lenni látná, mivel töle minden törvényhozási hatalmat egyszerűen megtagadni akarna, holott annak municipalis törvények alkotási hatóságát több világos törvényeink, jelesen pedig 1715-ki 120 t. cz. kétségtelenül biztosítják; és miután a kormány e részbeni eljárása nem csak, mint ez másrésről állítatik, a horvát nemzetnek a magyarhoz való vonzódását el nem ölte, sőt inkább, mint előbb megmutattam, a viszonyos méltányosság érzetét benne fölébresztvén, azt inkább hathatósan segítette elő. Ismét világosságra jön az: hogy e tekintetben is a kormány ellen emelt vád alaptalán.

Kénytelen vagyok én még itt a zágrábi püspök és báni helyettes elleni kitérőkre azon észrevételt tenni, hogy bennem egy itt jelen nem levő személy elleni fölépés csupán sajnós érzést idézhet elő, mivel ezt a parlamentarar discussio körébe nem vonhatónak tartom; de egyébként is a személyeskedési térnek meddőségét a mult országgyűlési tapasztalás is eléggé kimutató, és miután az 1805. 5. t. cz. tartalma szerint még a királyi biztosságok sem mellőzhetik el a vádolt egyedeknek előleges meghallgatását, kettősen fájhat akkor egy közlissetben álló férfiak az, ha fölőtte itten egyoldalul történik a pálezatörés. De bizom hiszem, hogy enyhíteni fogja ezen fájdalmát nemcsak a tiszta öntudatnak érzete, hanem magoknak a kaposi országoknak, tehát éppen azoknak részéről, kik kormányzása alá bizattak, a legújabb időben is világosan tanúsított közbizalom, melynek egyik jelét én is küldöim nevében itten kijelenteni édes kötelességemnek tartom.

A második sérelmi kérdést, az az a főispáni helyettesek tárgyát illetőleg, az ellenkező vélemény pártolói is elismerik azt: hogy a főispáni helyettesek az előbbi időkben is léteztek a nélkül, hogy az 1827-ki év óta e miatt sérelem előadott volna, — mert ámbár az akkori országgyűlésből a sérelem e tárgyban előterjesztve volt, mégis az ország Rendje ő felségének eziránt kiadott kegyes kir. válasza után, melyben t. i. ő felsége magának az e részbeni rendelkezési jogot világosan főtartotta, a főispáni helyettesek létezését sérelemnek soha többé nem tekintették — ki nem látja tehát által, hogy ezen kérdés még mindenesetre bővebb megvitatást igényel?

A 3k sérelmi pont illeti az 1836-ki 21. t. cz. nek nem történt végrehajtását; de minthogy ezen pont a királyi előadásokban is előfordul, ezeknek tárgyalása előtt e dolgot iránt alaposan nyilatkozni nem is lehet. Befejezésül ismétlem azt: hogy Moson megye tisztelt követének indítványát pártolom.

Kossuth Lajos. Igénytelen indítványa körül, hat nap óta forogván már a tanácskozás, ez alatt oly különféle eszmék merültek fel, melyekre felelnie kellene. De ismervén az idő becsét, hosszasan jelenleg nem akar lenni; s arra nézve, hogy az eddig kifejtett nézetek iránt kiki tájékozassa magát, röviden csak azt mondja: nekem meggyőződése az, hogy nemzetem ez országgyűlésen nemcsak discutálja a sérelmeket, hanem azok ellen ünnepélyesen protestál. Hogy az ő statusbólcsesége jobb é, vagy pedig Moson megye követe, nem akarom most megítélni; mert valamint Moson megye követe, úgy magának sem tulajdonit politikai infallibilitást; a jövődjé históriájára biza tehát azt. Sok mondanivalója volna még ez ügyben különösen Mosony és Csongrádnak, de azokat mellőzi jelenleg, remélvén, hogy azokról majd máskor is szóland, egyébiránt Csongrád követe bator fölemlíteni mégis, hogy e teremben consiliarius nincsen, s hogy mint követek egymás közt

egyenlők, egyébiránt mint mondá ismervén az idő becsét, nem akar több szót vesztegetni s kéri a r. ket, hogy miután nem azért vannak itt, mikép csupán ékesszólásukat flogtassák, bocsátják az ügyet szavazásra, és azon 9 szónok, kik még ez ügyben nézeteiket elő nem adták, szavazás közben terjesztendő inkább elő véleményét. E fontos percekben egymond nem lehet örökös scabellumokat tartani.

Bernáth Zsig. Ha a többi szónok megegyezik ezen indítványban, ő előadásától szívesen eláll s nézeteit majd csak szavazás közben terjesztendő elő, kéri tehát a r. ket, fogadnák el Pest ezen újabb indítványát is. Az indítvány közösen elfogadtván, az elnökség illyképp teszi fel a kérdést: A pesti vagy a mosonyi indítvány fogadtatik é el? — Erre a szavazás megkezdetvén Pest megyére szavazott: Zemplén, Abauj, Ung — ennek követe

Bernáth Zsigmond e közben ezeket mondá: Apáink keveset beszéltek egymond, de annál többet cselekedtek s ebben látja ő a különbséget, mely a hajdankori és mostani országgyűlés között van. Ha nem eszalkozik, valamely pártfelekezet programjáról tételt itten szó, melynek fő törekvése az ellenzékietek mindenben leszavazni. — Mosony érdemes követének kénytelen megjegyezni, hogy a conservativ program különbözik az utasítástól, mert az utasítás mellett szabadon mozoghatni s annak azon tulajdona van, hogy a jó ember kezében jó, a rossz ember kezében gonosz; a programnak ellenben sem annyi rugékonysága, sem oly tág köre. Az addressé is új szónak látszik előtte, de mivel a magyar szótárban erre sem találtattott alkalmas név, mint az új század embere, nem bánja ha elfogadtatik is. Kívánja mindazáltal hogy ezen addressé ne csupán köszönetünket, hanem őszinte és férfias érzelminket is tolmácsolja mind örömeink, mind sérelmeink iránt s ugy adja elő édes köz anyánknak, e honnak fájdalmát, mikép azokat valóban tapasztaljuk. Bátor még azt is megjegyezni, hogy a mosonyi követ indítványához csatolt szerkezeti foglalmazást mindaddig nem akarja hallani — mig Szentkirályi Móricz e tárgybéli javaslata fel nem olvastatik.

Ezután folytatván a szavazás ugyancsak Pesthez csatlakoztak még Szabolcs, Gömör, Borsod, Heves, Torna, Ugocea, Bihar, Máramaros, Békés, Csanád, Arad, Pozsony és Nyitra, kinek követe

Tarnóczy Kázmér, Horvátország követének válaszul e közben azt felelé: hogy ha azon kifejezésén, mikép ő a július 29-ki vérontást dicsőnek nevezé, felakad, azt ezennel visszavonja s igen fájlatja, hogy rosszul fejezte ki magát. Arra nézve, hogy a Horvátországban levő bizonyos párt, mely mind a horvát, mind a magyar nemzetiességnek dühös ellensége „nemzetinek“ nevezetik, ohajtáná szinte, hogy bár Horvátország követe is fájlatna ezen kifejezését, mivel illy pártot nemzetinek nevezni nem lehet s'tb. Horvátország dicső multjára nézve azt hiszi, hogy az néha néha dicső volt ugyan, de most, midőn idegen nemzetiességet ápol saját keblében, azt dicsőnek nevezni nem lehet. Voltak ugyan a horvát nemzetnek dicső férfiai, kik Horvátország multját valóban megdicsőiték, de ezek, mint például Zrínyi Miklós, kire mi is büszkék vagyunk, nem oly párt és nemzetiesség mellett harcoltanak egykor, mint az illyrismus, melynek sem multja, sem jelene, sem jövője, de még nemzetisége sincs. Szólok ohajtá: bár a horvát nemzet a polgárokonság örök kötelekeivel füzetnek össze nemzetünkkel s'tb. — Ezután megtörtévnén a szavazás mintegy három szavazati többséggel Pest indítványa győzött, a szavazati jogban Trenesény utasításihiány miatt részt nem vett, így szinte a királyi városok. Szavazás közben Nyitra követének észrevételeire Horvátország követe vette fel ismét a szót, kit Bars követe váltott fel. Horvátország követe után pedig az esztergami főkapitán követe b. Rudnyánszky S. szónokolt, ennek végeztével Turopolja követe Jozipovich Antal azon megjegyzést tevő: azon urnak, ki magát Horvátország követének mondotta, rövideden csak annyit válaszol, hogy a horvát nemzet nem állhat azon hatvan emberből, kik azon urat ide küldötték. Ezzel megtörtévnén a szavazás, záradékul Kossuth Lajos emelt még egyszer szót, kérévén a rendeket, hogy miután időrövidség miatt más tárgyra a a egy sem kezdhetnének, oszolnának szét s engednének egy kis respiriumot a következő napok teendőire. Ezen indítvány általános viszhangra találván, az ülésnek délelőtti 11 óra után vége s az ellenzék győztes lón!

XVik kerületi ülésben. Elnökök és jegyző az előbbiek. Tárgy: Katonai élelmezést és szállásolást tárgyazó orsz. választvány, e tárgybani véleménynek fololvasása, mely minden lényeges változtatás nélkül helybenhagytván, elfogadtatott. — Más tárgy nem levén a szónyegen, — Bacho Lajos elnök a kerületi ülést végzettnek nyilvánítja.

Kis szünet után, személynök ő méltóság a elnöksége alatt megnyitatták a —

VI
melt. fön
igazolás
végetti s
zést és s
nézve; —
Helyben
mellyre
heti az 1
28. tezik
olja azo
ti orszá
söny köv
G
szólalás
melly p
— aján
követi t
B
mert Be
ványa n
ványossa
illeti min
ellenben
J
ványt, m
legközel
K
venkinti
lakások
föül az o
tület itt
készen a
a felküli
emliteni
gyik sem
mivel in
a moson
rekvései
netet ne
rez a ko
nak tart
gal nem
hanem in
lárd küz
nyosabb
mél yn
sittatni k
S
heti meg
mezésre
gére tör
vál. fölr.
oszlott.
F
orsz. ü
megválto
és ácsma
kezde
N
lést, hog
ket az i
mikép a
ra megb
jelesül:
Rudnyár
temesvár
László s
lőszatn
brózy L
Gy. gr. I
gr. Zich
kép a r
József f
tetvék a
szágbíró
z s f ná
lési taná
és c) or
— Ghi
a kk. és
a katon
ra teend
E
zenetek;
ki ugy, l
dessék m
oszlatom

VIII. Országgyűlés a' k. és rr. ülés. Tárgyai: A' mélt. főrendekhez intézendő üzenetek: 1) a' követek igazolása tekintetében, 2) gróf Rhédey meg nem hivatása végett sérelem, 3) a' k. és rr. üzenete: a' katonai élelmezést és szállásolást tárgyzó kir. előadások 2dik pontjára nézve; — 4) válaszfóliát a' kir. előadások tekintetében. Helybenhagyatik az 1ső 2ik és 3ik üzenet, nem úgy a' 4ik, melyre nézve személynök ő mélt. különösen nem helyeselteti az 1790ki 10ik tezikre hivatkozást, úgy szinte az 1836. 28. tezikely iránti aggályt a' részek tekintetében; — pártolja azonban azon szerinte igen fontos ohajtást, az évenkénti országgyűlés Pesten tartása végett. Felszólalt ezután Mosonyi követe:

Gr. Széchenyi Ist. engedelmet kér az ismétli föl-szólalás miatt, bátor egyszersmind egy kis módosítást némely pontokra nézve az ő fels. küldendő válaszfóliában — ajánlani. Ezen módosítást számos megye és városok követei többi közt Csongrád követe

Babarczy Antal annál inkább véli pártolandónak, mert Pestmegye 2ik követének válaszfóliát körüli indítványa méltányosság tekintetéből nem ajánlható, az alkotmányosságra nézve nem kielégítő; mi pedig czélszerűségét illeti mindenre előbb, mint célra vezető, Turmező küldöttje ellenben

Jozipovich Antal: igenis pártolja a' pesti indítványt, mint melly meggyőződéséhez és küldői akaratához legközelebb áll; a' városok részéről Pestváros követe.

Károlyi I. kéri a' rket, hogy az országgyűlés évenkénti Pesten tartatását sürgetnék, hol, nem említvén a' lakások nagyobb számát lakási s egyéb kényelmeket, azonföül az orsz. könyvtár és egyéb, miben a' törvényhozási tésület itt helyben szükölködik, a' k. és rr. ed használatára készen álland, — egyszersmind esedezik: méltóztatnának a' felküldendő válaszfóliában, ha csak néhány szóval is megemlíteni. — Somsiich Pál (Baranya k.) ugyan sem egyik sem másik indítványt nem tartja czélszerűnek; — de mivel indítványa elesett, legközelebbre meggyőződéshez áll a' mosonyi, mint melly köszönetet szavaz a' kormánynak törekvéseiért — Bónis Sám. (Szabolcs k.) nemcsak köszönetet nem szavazhat; hanem inkább bizadalmatlanságot érez a' kormány iránt. Tóth Lőrincz (Brezsnóványa) rosznak tartja az olly köszönetet, melly ösztönöz és nyíltság-gal nem bír, ő nem a' kormánynak akar köszönetet szavazni hanem inkább a' magyar ellenzéknek, melly folytonos és szilárd küzdés által arra bírta a' kormányt, hogy a' legalkotványosabb befolyással volt a' kir. előadásokra is. — Személynök ő mélt. a' szerkezetnek némely pontjait módosítani kívánja, — mit erélyesen ellenez Pestmegye követe

Szentkirályi Mór. mert ugymond nem engedheti meg, hogy a' mit személynök ő mélt. a' katonai élelmezésre nézve nem kívánt, most az a' válaszfóliát lényegére történjék. A' többség e' nézet mellett nyilatkozván, a' vál. fóli. épségben maradt, s az ülés délután 3 órakor eloszlott.

Főrendi tábla. Dec. 2kán 4ik ülés. (VIII. országgyűlés, az országház főrendi terében a' bejárások megváltoztatása és karzat-tágítás körül folytatott kőműves és ács munkák miatt — a' primás-palota nagy terében; kezdete déli 12 órakor)

Nádor ő fens. azon jelentéssel nyitván meg az ülést, hogy „a' tek. rktól többrendű üzenet érkezett, melyeket az itélőmesterek fel fognak olvasni“, kinyilatkoztató, mikép a' nm. főrendek kívánságára az orsz. napló bírálására megbízott választvány következő tagokkal szaporították, jelesül: Szerencsy István főpohárnok, Ocskay Antal kassai: Rudnyánszky József, besztercei, Zsvikovits Antal g. n. e. temesvári püspök, Marczibányi Antal trencsényi, Czindery László somogyi, gr. Csáky Tivadar szépesi, b. Vécsey Miklós szatmári, Péchy Imre zágrábi főispánok, továbbá b. Ambrózy Lajos, gr. Forgács Antal, b. Horváth József, b. Orczy Gy. gr. Ráday Gedeon, b. Vay Lajos, gr. Waldstein János, gr. Zichy Manó ő mgakkal. Kijelenté továbbá ő fens. mikép a' napló-szerkesztéssel orsz. levéltárnok Kovachich József foglalkozandik, a' gyorsírás iránt pedig már megtétevék a' szükséges rendelkezések; mire Hubay József országbírói itélőmester olvasá: a) A' k. és rr. ur. bold. József nádor érdemei becikkeltetésére. b) Az országgyűlési tanácskozásonk hirlapok általi szabad közölhetőségét, és c) országgyűlési hirlap létesítését tárgyzó üzeneteket. — Ghicz y Kálmán nádori itélőmester pedig felolvasá d) a' k. és rr. gr. Rhédey országgyűlésre meg nem hivatása e) a' katonai élelmezés és szállásolás és f) a' k. k. előadásokra teendő válaszfóliát iránt kelt üzeneteiket.

Elnök ő fens. Fontos tárgyak a' felolvasott üzenetek; ezek fölvetelét holnaputánra azaz szombatra tűzöm ki úgy, hogy a' k. k. előadásokat tárgyzó üzenettel kezdessék meg a' tanácskozás; a' mai ülést pedig ezennel szétoszlatom.“ Ezzel a' mai ülésnek vége lön.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A' fővárosi légszusz-világítást megint emlegetik a' lapok, némelyik már a' gazometer helyét is tudja, hol kifejtik a' szükséges szusz, honnan sugárzik világosság Pest sötét utcáira. Mi májd csak akkor hiszszük a' dolgot, ha látjuk, hej pedig az alatt be sok viz foly még le a' Dunán!

Ki a' gönczölköri pompás természet-tüneményben még nem gyönyörködhetett, mert tán alkalmá nem volt az iramszarvasok és kancsuka-ésókolók regényes országát keresztül dideregni, ki tehát éjszaka fényt nem látott: most igen könnyen, fűtött falak között, kevés kávéházi gőz mellett juthat eh elvezethez, csak vegye kezébe a' lipcei „Hilustr. Zeitung“ot s látni fogja az éjszaki fény fűmája alatt oda nyomott rajtot, hogy tökéletes fogalmat nyerjen arról, a' sörprű, ki nem hiszi, ám nézze meg.

Bécsben tartózkodó hazafókia f., magyar kört szándékoznak alapítani, melynek azonban tagjai nem magyarok is lehetnek. De a' társalgási nyelv — a' mennyiben lesznek, kik értik — tiszta magyar leendő, németül csak kivételképen beszélnek naponként. Egyébiránt e' kör magyar felolvasásokat is tartand s a' pesti lapokat egytől egyig megrendelendi.

Fővárosunk ifjai közül sokan azon szándokukat beszél-lik, hogy mielőbb ohajtanának a' szent házasság jármába jutni, mert megunák már a' szabadság bajait. Hogy pedig, — mert Magyarország pillanatai s így az övék is, mint e' hon reményeire, drágák — minél gyorsabban belé okulhassanak a' házasság édes örömeibe: többnyire azon fogadást tevék, hogy csak pénzös özvegyt fogadnak el hitesül. Milly szerencsés csilgagat alatt születtek a' mi özvegyaink, — lám a' hinduk annyira iszonyodnak özvegyektől, hogy 10,000 rupia jutalomért sem találtak ember, ki özvegyet vegyen nőül: nálunk pedig minden gazdag özvegy akár egész tucizat férjet kaphat, ha élvezete szabadságáról lemondani kedve csoszsan.

Mészáros urak ellen sok a' panas! A' hus ára felszökent, ok meg a' mértéket csökkenték. A' nyereség neki kövérült, s hogy a' hus annál soványabb — igen természetes. Ugy hallik, miként a' csizmadiaák talpbőr egyenesen a' mészárszékéből vesznek, a' rostályost pedig a' limáróktól hozatják. Hiába, nálunk csak fölfölcserelek a' szerepeket: nem ártana taglós urak hodrait kissé megczibálni — amott a' hatóságai mulatságokon.

Heckenast könyvkereskedésében megjelentek s kaphatók: Kisfaludy Sándor minden munkái. Kiadja Toldy Ferencz. — Kilenczedik és tizedik füzet. — Ugyazint Magyarország 1514ben című nagy regény 7d füzeté b. Eötvös Józseftől. Ara 1 pfr. Ezen utóbbi Hartleben C. A. bizományában. — Heckenast bizományában megjelentek még 1) b. József Miklóstól: Egy két emeletes ház Pesten című novella; 2) Ügyvéd vizsgálati kézikönyv kérdésekben és feleletekben, törvényeink és törvénykezési gyakorlatunk nyomán, összeszerkesztve Csermelyi által — 3) Büntető jogtan a' codificatio és tudomány legújabb elvei szerint különösen bíránk és ügyvédek számára írta Szokolay István. Első rész: általános büntető jogtan. A' második részzel fog megjelenni a' czimlap is.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

NÓGRÁDMEGYE ÉVNEGYEDES KÖZGYŰLÉSE.

November 15kén, megyénk pártviszonyairól már minden lapban s mind két oldalról festett tudósítások jelenvén meg s az olvasó közönség előtt annyira ismeretesek, hogy azokról többet írni fölösleg, s untató, és megyénk nézve új ingerültség eszközöljének tartván, megkövén, csupán a' közgyűlés érdekesb részleteit veszem tollam alá. — November 15kén S. L. m. alispán elnökle alatt nyitottat meg a' közgyűlés — elnök rövid beszédében szívesen üdvözlölvén a' rket, örömet kiemelni a' fölött el nem mulasztá, hogy a' rr. olly szép számmal gyűltek össze, minek is fő okaul leginkább azt vélte elnök kiemelendőnek, hogy a' rrk kimondott elvök nyomán, miszerint a' főispáni helyetteseket törvényes elnökek nem ismerik, örvendének, hogy ismét törvényesen választott alispánok elnökle alatt tanácskozhatnak, s ezért leginkább az alkotványos elnök nem személye, de hivatala iránt viseltető pietásuk, s örömiük kijelentéseül gyűltek olly nagy számmal össze — ő úgy mond még gyakorlatlan e' szép de göröngyös pályán, miért is kéri a' rendeket, hogy őt tanácsaikkal gyarapítani sziveskedjenek, és iránta engedékenységgel viseltessenek, ő ugymond minden pártok fölött álland, részrehajlatlanságát igéri. — Erre P. F. az imént mult követválasztás némi kellemetlen utóhangjával F. L. főgyűzót az iránt vádolá, hogy a' korteskedések alatt Orosziban a' kortestanyát katonasággal őriztette, melynek kirendeltetését olly hivatalnoktól, kinek kezei e' tekintetben végzésileg költetvék, jegyzőkönyvileg roszszaltatni kéri. — E' részben a' vélemények szét ágazók voltak, míg K. Károly bírő azon módosítást nem tette, miszerint a' roszalást nem helyeselteti mindadig, míg hivatalosan tudomásunkra nem jő, vajjon F. a' katonaságot mint hivatalnok, vagy mint egyes ember rendelte — miért is ő a' kapitányt végzésileg föl-szólíttatni kívánja e' tekintetben nyilatkozás- adásra — e' vélemény általányosan elfogadtatván a' k. k. propositiók olvastattak föl, melylyekre következő utasítások adattak:

A' nádori választást érdeklőleg, miután István főgh

már a' rrk. közös akaratánál fogva hivatalába igttatott, e' részben az intézkedés fölösleges — jövendőre azonban, minthogy a' közlött esküformában a' nemzeti jogokat a' rr. kellőleg biztosítva nem látják, követ urak oda utasítottak, hogy a' szükséges pótlék beigtatásával az új nádori eskü-minta becikkeltetését sürgessék. 2) Katonai élelmezésre a' két tábla közt keletkezett megállapodás nyomán a' követek oda utasítottak, hogy a' közlött javaslatot kerületi választvány által tárgyalatván, minélelőbb tudósítsanak. Továbbá a' sz. kir. városok voksát a' rendezés-ssel egybekötendőnek vélik, e' tekintetben anyautasításukhoz utasítottak. — Az egyházi rendnek adatni kívánt országgyűlési szavazat iránt oda utasítottak, hogy mivel azok a' megyei dolgokban elegendőleg befolyva levén azokban már képviselve vannak, e' tekintetből tehát országgyűlési szavazat az egyházi rendtől megtagadtatik, s a' rk táblájától mint fölösleges elutasítandók legyenek. — A' szabad kerületeknek országgyűlési szavazatát illetőleg a' választvány e' részben a' kir. városok iránt kimondott nézeteihez képest azt hasonlóképen csak belrendezéssel egybe kö-ve kívánja életbe léptetni. A' nemesi fekvő birtok czélszerű elrendezését és a' belkereskedés és műipar fölvirágzása érdemében a' k. k. előadásokhoz mellékelt javaslatot kerületi választványban tárgyalandónak lenni utasítottak a' követek — ebbeli jelentésök mielőbb elvárattván. Az urbéri örökvaltság az 1836: 21. tezik végrehajtása eszközésére s a' büntető törvények bűnök fajai s büntetéseire nézve követek már utasítással elláttatván. A' közlekedési eszközök létesítése iránt azta' rendek mint az orsz. emelkedésének fő tényezőjét tartalmazónak tekintvén e' részben követek oda utasítottak, hogy egy országos választványnak újabb kirendeltetését sürgessék — melly minden e' célra vezető módok és kultúrássok egybegyűjtése mellett ezen k. k. előadásnak hovaelőbb s minél tágabb körben leendő életbe léphetését elősegítse. — A' kir. kincstár által az orsz. pénztár részre tett s megtérített kiánt előlegezésekre nézve követ uu. oda utasítottak, hogy a' kir. kincstár kezelése alatt levő orsz. pénztárak és jövedelmekről folyton előterjesztetni sürgetett számadások, az országgyűlésnek be nem mutatattván, sőt egyes lhatóságoknak még a' legutóbbi háborus időkből kir. kincstáron levő követeléseik kielégítetlenek levén, ezek iránti számvetés megtörténte s az orsz. jövedelmekről számadás előterjesztésekor, mennyiben a' kir. kincstár részéről az orsz. pénztároni követelés a-lapja kitűnnék, annak megtérítése akkor lesz foganatosítandó, mihez alkalmazkodásra követ uu. utasítottak. — (Vége köv.)

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. A' királynő Brabo Murillot kereskedelmi-oktatás és közmunkai miniszterre s de la Concha Manó tábornokot a' francia udvarhoz rendkívüli követé s teljes hatalmu miniszterre nevezte. Mon állítólag követkamrai elnökségre van kizemelve s csakugyan

A' congressus Mon volt pénzügyminisztert nagy többséggel elnökeül választá meg. Azon 39 szó, melly San Miguel tábornokra jutott, a' szabadelvű párt erősségét jelenti. —

PORTUGÁLIA. A' tudósítások Portugália helyzetéről szomorúak mint mindenkoron; a' királynő ugyan szerencsésen lebetegült s egy hercegfít szült, miután még este előbb 11 óráig olasz daljátékot hallgatott; de az ország, mint szomszédja a' spanyol, pénzzavar-és miniszterkrisiseiből ki nem tud lábolni. Sir Hamilton Seymour, a' britt követ, november első napjaiban donna Maria királynőnek sürgetős előterjesztéseket tón az utóbbi közbejárás föltételeinek teljesítésére s ennek következtében egy szabadelvű kabinet-alkotásnak néztek elibe, melly azonban főleg a' pénzügyi nehézségek miatt még nem alakulhatott meg, s e' közben a' cabralisták mindent elkövettek hatalmok fentartására. Névszerint a' lapokat használják népgyűlölség-támasztásul az angolok s ezek baráti s párthivei ellen.

OLASZORSZÁG. A' római (egyházi) tartományi Rendek gyűlése nov. 16kán kezdődött. Előbbi nap ünnepélyes kihallgatáson voltak a' követek ő szentségénél. A' ki-osztott ünneprend szerint a' külföldi nemzetek zászlóinak, melylyek részt akartak venni a' menetsorban, saját hely fölletett ki. A' németek is elővtették a' fekete vörös arany színű lobogót, mint melly alatt az első német gőzös Amerikába evezett. Korán reggel Rospigliosi palotájához vonultak, hol őket a' polgárőrségi parancsnok igen szívélyesen fogadta. Kinyilatkoztató mindazáltal, mikép ő szentsége ez ünnepet egyedül az egyházi statusa szorítottatnak akarja látni s különös udvariasságnak tekintend, habogy ezen, bár jó gondolkosásu demonstratiótól elállanak. Erre a' többi nemzetbeli zászló is kimaradt. Diplomatiái eselszövényeknek tulajdonítják e' fordulatot. — Midőn ő szentsége azon terembe, hol a' követek reá várakoztak, lépett, szemei

történetesen állítólag egy személyre estek, ki a követek kíséretében volt. Megszólító beszéde ennek következtében nagyon megilletődött hangú lón; maga a pápa élénknek nevezte azt. Czélját fejtegette a tanácskozó testület alkottatásának s az ennek irányában támasztott várakozásokat. — Innen isteniszolgálatra mentek a követek s ennek végeztével a számokra kijelölt termekben gyülekezvén össze, hol Marino Torlonia hercegtől rövid de velős beszéddel fogadtattak. Ő ugyanis mint rendezője a népünnepnek szólt az elnökhöz. A gyülekezet erre megalakult. Tanácskozáván, legelől a pápához intézendő válaszfóliáiban állapodtak meg. Megosztályzatok képeztek e nap s következőn már a munkához láttak. A törvényhozás elnökeül Antonio Silvani, egyike a bolognai követeknek s társ-kiadója a „Felsineo“nak nevezetett.

Fivizzanót számos lakosa, kiket közelebb viszonyok nem csatolnak oda, elhagyá. Egy pisai lap tudni akarja, miszerint Pontremolit a volt luccai fejedelem 4 millió (scudin?) visszavásárolta, s már a megegyezési levél is elkészült. Egy más toscanai lap meg azt írja, hogy a modenai hrg sergect küldött Pontremoli megszállására. A toscanai kormány ultimatumot intézett a modenaihoz, miszerint sergeit Fivizzanóból távolítsa el. Nov. 18kai florencei hírek szerint a modenai hrg még nem mutatkozott hajlónak ama felszólítás teljesítésére. A modenai és toscanai sergek közt a határ-állomásokon némi viszálykodás fordult elő, mellynek következtében több lövés történt, de nem sebesített meg senki. Pontremoliban, hol hasonló sorsnak kitétetve látják magukat a lakosok mint Fivizzanóban, mindenki fel volt fegyverkezve. — Nagy örömet okozott Nápolyban azon hivatalos tudósítás, hogy a király a legközelebbi lázadás főnökeinek megkegyelmezett. Azonkívül változás is történt a miniszterségben, mit a nép szinte korszerű javításul tekint.

SCHWEIZ. Freiburg bevételéről hírek szállongnak, némellyek szerint a különsvövetségek hadimunkálatai az által lőnek végképp megzavartatva, mihez képest a svövetségi sereg elől visszavonuló csapat a kath. főkelteknek (Landsturm) Freiburg városba be nem bocsátottat, no-hogy ott kicsapongásokat kövessen el; ez által a város árkolatai s az ellen tüze közé levén szorítottva, kénytelen volt megadásra szálni el magát. Mások meg azt beszélik, mintha a svövetségi csapat éjjel megkerülvén a városi állgyutelepeket oly állásba helyezte magát, hol a freiburgi állgyuték tartania épen nem lehet. A Dietwyl mellett (nov. 10kén) elfogott külön svövetségi tisztek egyike, szüleihöz irt levelében tudatja, miként a luzerniek részéről igen kiméletes bánásmódban részesülnek, mi nem kis megnyugtatót szolgálhat azokra nézve, kiknek rokonaik vagy baráti eddiglen netán elfogattak. Midőn nov. 12kén a waatlandi, genfi, berni, solothurni, baseli, aargaui és zürichi egyesített hadosztályok tömördek nehézséggel küzdve az elkerült s fatörzsekkel elzárt utakon Freiburg határába kezdének nyomulni, a kanton német részében mindent üresen leltek, örege, ifja, nők és fiúk mind a közel erdőségekre futottak barmaik egy részét hagyván csupán hátra; a francia rész csak fegyverviselhető férfiak küldé Freiburgba, a többi hon maradt iszonyu aggodalmak közt. Siránkozó aszszonyok s ronesolt testü aggastyánok csoportjai járultak a közeli waatlandi hadosztály elibe, térdre hullva kérők kegyelmet gyermekeik számára, vagy ha már csakugyan halniok kellene, legalább gyors kivégeztetésért esedezve. Szegényekkel előre elhitették izgatóik, hogy a waatlandiak mindent tűzzel vassal lesznek pusztítandók; milyen volt tehát csudálkozásuk, midőn barátságosan fölkelésre intve ezen megnyugtató szavakat hallák: „vigasztalódjatok, mert mi testvérekül jövőnk, s a védteleneknek hajok szála sem fog sértetni!“ — Maillardot, külön svövetségi hadvezér határozottan kijelenté a freiburgi kormánytanács előtt, mikép a szerföltött ellenörövel nem mérkőzhetik; ő ugyan kész utolsó csepp vérért is kiontani,

de a felelősség terhét magától előre elhárítja. — Nov. 13ka előtti éjjel 83 jezuita növendék, freiburgi védkisérlet mellett parasztszekereken szállították Bernbe, honnan másnap Franciaországba indultak; jobbára francziák, belgák és spanyolok. Bois lecomte francia követ maga volt értök Freiburgban, s ez alkalommal városnak meghódolást javasolt. — A svövetségi 14ik hadláb tábori (kath.) lelkésze, hebizonyodván ellene, hogy többeket lázadásra, másokat az ellenhezi átszökésre ingerle, elfogott s haditörvényszéknek adatké át. — Stettler szöszölő, ki előbb gyanuból fogaték el, szabadon bocsátottat. — Dufour tábornok, Freiburg elfoglalta után, folytatá hadi munkálatit, seregének egy része nov. 14kén már Luzern határain állott. Ziegler dandárvezér nov. 16kán átlépve a luzerni határt, Schongang hegyet elfoglalt. — Sokan, mint egykor Fabius Cunctatorral történt, rosz néven veszik, hogy Dufour nem tüzeskedik, s azt hiszik hogy e tábornok inkább helyén volna, ha védeni, mint midőn támadni kell. A gyorsabb mozgalmat némelly conservatív számítók azért is ohajtanák, mivel a 120 ezerre menő svövetségi sereg naponként körülbelül 100 ezer ftba kerül. Mások attól tartanak, hogy az önkéntesek megúják a sok táborozás nehézségeit, s harczütők is kialszik lassanként; főleg ha egyszer a derék tél beáll. Luzern, s a társ kantonokra nézve ohajtható, hogy Freiburg példáján okulva azt minél előbb követnék. Azonban mily kevés remény lehet ez iránt, mutatja a néphez Schwyz cantonban intézett fölszólítás. Közleg az óra, mondatik itt, midőn politikai s vallási jogaitokért, midőn hazatökért szent esatára kellend szállnotok. Be kell váltanunk az egymásnak adott szót; újítsuk meg bensőnkben e fogadást, mert most már nemcsak jogaink és szabadságunk, de becsületünk is veszélyben van. Tölünk várják, hogy bátor, igazságos és harczias apáinknak szabadság, függetlenség és hitért küzdött harczait megújítva, hazánk történeteit tisztán szállítsuk át maradékainkra. Menjünk azért bátran félelem nélkül apáink szokása szerint a esatába, nem tekintve az ellenség számát, hanem istenben bízva. Velünk együtt készülnek harczra a többi svövetséges kath. kanton népei is, hogy a közhaza védelmére az árként rohanó igaztalansággal szembeszálljanak. Isten, kinek akarja nélkül nem történik semmi, övét, nem hagyandja el.

A jesuiták, liguriánusok s máriabarátok utasítást kaptak Freiburg kantonnak három nap alatti elhagyására. Minden ingó s ingatlan jószáguk statusvagyonulón nyilatkoztatva s a jövedelem közoktatási célokra fordítatik. A rendőség s pénzügyi kormányzók bizattak meg e határozatok végbehajtására. — A berni lap napiparancsát közli Dufour tábornoknak, „ki tapasztalván, hogy Freiburgban nagy rendetlenség követtetett el“, meghagyja, miszerint a hadiparancsok Freiburgban az e jelenetekben leginkább részes személyeket fogassa el s törvényesek elibe állítsa; hogy továbbá ama zászlóalj, mellyekhez e személyek tartoznak (berniek), kantonukba visszatérjenek, ott várandók a további rendelést magok fölött.

Zug összes tanácsa nov. 21kén 92 szóval 20 ellen fogadta el Dufour tábornok hódolatási föltételeit. A 3 ezer főnyi schweizi segédhad kedvetlenül hagyá el a kanton, előbb egy gyökeresdi tag háza ellen néhány lövést intézvé. A városban számos ház ünnepélyesen meg volt világitva és svövetségi zászlók lobogtak róluk e fölirattal: „Éljenek a svövetségek!“ Nagy néptömegek vonultak türelmetlenül az élénk utcákra fel alá. Zug város többsége tudomás szerint szabadelvé. Midőn este 8 órakor az első zürichi zászlóalj, fehér békelobogóval élén, a városba vonult, a népöröm leirhatatlan volt. Kezét szoritának a svövetségi katonákkal, összelelkézték velök s roppant örömjaj hangzott, midőn Gmür ezredes tisztikarostul megjelent. Népes csoportok táncoltak a zászlóalj körül és lengeték a svövetségi zászlókat. „El a külön frigygyel! Éljenek a svövetségek!“ volt az egyérmű kiáltás. A jelenet fölséges volt, hold-

tellénél a legszebb időjában. —

Luzern város nov. 24kén reggeli 9 órakor önként meghódolt. Dufour tábornok Sorseen keresztül Emmenfeld felé nyomult s úgy látszik csekély ellenszegülésre talált. Salis-Soglio tábornok főhaderejét Gislikon mellett összpontosítá. Ott a különfrigyeknek Reusz és Rothenberg közt félelmes állásuk volt, mellyet azonban roszul védelmeztek. Midőn Gmür osztályától körbe vétetve láták magokat, legelől a luzerniek indultak futásna. A schwiz és unterwaldiak sem mutatkoztak a Rothenbergen méltóknak hivatásukra. Fák mögül lődöztek előbb s aztán tömegestül a magasokra futottak, midőn t. i. a zürichi, st galleni és glarni gyalogsági zászlóalj, az appenzelli s graubündeni lövészek ellenök nyomultak. A zürichi Brunnerféle zászlóalj tünteté ki magát mindenek fölött. A graubündeni nyolcz önkéntes polgáröltözetben, oroszláknént viaskodtak, köztök Michel ezredes Churból, Salis Soglio sógora s Travers, kivel tulajdon testvére áll szemközt a különfrigyek sorában. A svövetségek veszése nem nagy, halott és sebesültekben semmi esetre nem több 100 személynél; a különfrigyeké még egyszer annyit. Még nov. 13kán este értesült Ziegler ezredes a fegyverszünetről; a luzerni nagytanács egész éjjel tartott ülést. Az épületet körülözönlé a megrémült polgárság. A házégésektől Honau, Gislikon és Kuntwyl mellett piroslott ég tekintete hatást tön s a meghódolás elhatározottat. Más nap déli 12 órakor a svövetségek, szabadelvé barátaik nagy örömjaja közt vonultak Luzern városba. Kűsnacht is a svövetségek birtokában van már.

A Luzern ellen fordított összes haderó, mint egy 70 ezer főre rug 200 darab állgyuval; az első vonal mintegy 50 ezer főnyi megtámadó serget foglal magában; többi tartalékhad. Annyi bizonyosnak látszik, hogy a háboru még néhány hétig eltart, mert a svövetségyülés nem teszi le addig a fegyvert, míg valamennyi kanton, még a nehéz hódolatásu Wallisis, engedelmségre nem szorittatik. Pénzben nem szenved hiányt a svövetségyülés állíthatni, mikép idegen pénz nélkül, csak a meglévő svövetségi eszközökkel a svövetségi had mostani lábón egész az eszt. végeig fen tartható. Az időjárás berni levelek szerint rendkívül kedvező, kissé nyirkos de nagyon enyh. A katonai kórházakban Bernben kevés a beteg.

Nov. 22kén este a svövetségi főhely e jelentést bo csátotta közre Zug meghódolása fölött: „Svövetségesek! így szól többi közt a jelentés — fordítsatok örömfeljes pilanatotokat hálával istenhez, ki bizalmunkat oly teljeségen jutalmazá meg. Remélljük, hogy a legterhesb ép oly hamar teljesül s büszkén és bizalmasan tekintünk vitéz, minden áldozatra kész svövetségi hadseregünkre! Luzern kantonba vonultokkor Dufour a svövetségi védőférfiakhoz napiparancsol bo csátott, mellyben többi közt felszólítja őket: „hagyják el a haragot s egyedül köteleességük teljesítéséről gondolkozzanak; vitézül hadakozzanak s utolsó véresepig a zászló mellett álljanak.“ Nagylelkűséget ajánl a legyőzöttök iránt, mindenek előtt tiszteletet az egyházak irányában stb. — Fournier, freiburgi követ a svövetségyülésnél, hol annyi bátorságot mutatott s oly kevélyen szólott a svövetségesek irányában, Freiburg bevételkor pór ruhában pinczéje egyik hordójában elrejtve találtatott. Vitézül beszélt, de gyáván cselekedett. —

Nov. 28kai schweizi posta jelenti, mikép a svövetségi hadak Schwyz és Untervaldeent megszállották s Uri önként meghódolt. Luzernben ideiglenes kormány alakult mérsékes szabadelvékből, élükön az eddigi statustanács-elnökkel. Egy népgyülésben elhatározottat elüzetése a jezuitáknak s velök rokon rendeknek; vádállapotba helyeztetése a megfutamlott kormányzóknak; tökéletes bünbocsánata a többinek. A cantonujja-alakításul egy új tanács, melly egyszerűs mind alkotványzó tanács lesz, fog képezettni. Az új alkotványban bízhatólag a városi képviselőség fog tulsullyal bírni a vidéknek ellenében.

98ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hidépítési áresökkenítés. 57. Az eszéki kir. kamarai kerületi inspektoratus részéről közhírre tételik: hogy a Dráva egyik száraz ágán keresztül vezet, 100 ö: hosszúságú ugynevezett Bélyei 3ik számú töltéshidnak jövő 1848ki tavasszal kezdendő, ugyanazon eszt. october hónap végeig tökéletesen bevégzendő tetemes reparatiójához megkivántató épületi faanak és egyéb épületi anyagoknak szállítása, valamint az építési munkák felvállalása tekintetéből Eszéken, a helybeli sóhivatali irodában eszt. dec. 21kén a főmgu magy. kir. kamara helybenhagyásának fentírása mellett áresökkenítés fog tartatni, melly alkalommal a terv szerinti építési munka- és anyagmennyiség követke-

ző áron fog kikiáltatni: 1) föld és auyagmunkálatok . . . 119 ft. 21kr. 2) kőműves anyagok . . . 418 ft. 48kr. 3) kőfaragómunka és anyagok 10 ft. 3kr. 4) ácsmunka . . . 2741 ft. 57kr. 5) épületfa - mennyiség. 6489 ft. 57 1/2kr. 6) kovács munka és vasanyag 157 ft. 34kr. 7) festő munka és festékek . . . 630 ft. — Összesen 11653 ft. 16 1/2 kr. Ez áresökkenítésnél az egész építésre nézve is, az anyagszállítással együtt, válalkozhatni. A részleges, vagy az egész munkára általánosan válalkozók, kik az áresökkenítési bizottság előtt kimutatni képesek, hogy vagyonbiztosítékban a felvállalandó építés-

rész kettős, vagy pedig készpénzben, avagy ezzel egyértékű legalább 3% statuspapirokban egyes értékét biztosítani képesek, s a felvállalandó építés vagy szállítás ötöd-részével felérő bána pénzt az áresökkenítés előtt lechetnek, a fenebb mondott időben-

reggeli 9 órakor megkezdendő áresökkenítésre ezennel meghivatnak. Az áresökkenítési és szerződési feltételek, közönséges hivatali órákban, az eszéki kerületi inspektoratus és k. sóhivatal irodájában megtekinthetők. 4-3

Csödületi hirdetvény. 453-2. A magy. k. udv. kamara a bácsi kamarai uradalmak és a tiszai kerület részére két ideiglenes mérnöki segédállomás felállítását határozván el, mindegyikéhez 400 ezüst forintnyi évi fizetést, továbbá szálláspénz s egyéb járulékok fejében 200 ezüst forintot, és hivatalos utazások alkalmikor 11ik osztálybeli

napidijakat oly határozattal kötött, hogy az uradalom kebelében telt hivatalos utazások alkalmikor aapidijának csupán felét fogják húzni. Ez állomásokat elnyerő kivánók szükséges oklevelekkel ellátott folyamodványaikat mai alulirt naptól számindogóig 400 ezüst forintnyi évi fizetést, továbbá szálláspénz s egyéb járulékok fejében 200 ezüst forintot, és hivatalos utazások alkalmikor 11ik osztálybeli november 10én 1847ik esztben. 2-3

vasárnap
Megjelenik
tében, eg
négy
gyik min
t. i. borít
szer k
24 pkr
utca 45
ba s külf
FOGLA
rók és nevel
17. kerületi
8ik ülés a f
nácsozások
Külfö
Értés
M
az író
I. A
vényjavasl
ságnak átca
ledelem ha
szabad, ne
deknek; s
szi a tapaszt
zet közakar
tesített törv
— egyold
hozzá szólni
bad bármi
s javítás el
zafini kötele
hogy nem h
vaslathoz —
oldalú törvé
meztetőleg
nek látszhat
hető, de vég
nézve fölké
A szá
javaslat II.
mindazon él
noki, keres
jog-nyerés
Van itt min
szerés, mé
ró és nev
mesh hiányr
Legyen szab
A tja
a városok m
l e mi keres
Ezt összeve
ezik: hogy
sőt kell, de
az: hogy az
sem a s z e l
ime a hiány
Arról,
lólág a s ze
senki sem ké
lene, úgy es
lött vagyunk
csakugyan s
hatván, ho
set-forrásul
semmi sem h
r e s e t e t
mi keresete
igényelték.
De azt
ba adózik a
v e l ő f i z e t
véd, vagy or
meg nem nyu
az egyoldalú
Ezen e
író és nevelő